

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

DIVADELNÍ FAKULTA

Dramatická umění

Obor produkce

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Městská kulturní politika z pohledu
nezávislé umělecké scény**

Jáchym Vrecion

Vedoucí práce: MgA. David Mírek

Oponent práce: Mgr. Vlastimil Ježek

Datum obhajoby: 10. 9. 2019

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2019

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

THEATRE FACULTY

Dramatic arts

Arts management

BACHELOR THESIS

**Municipal cultural policy from the
independent art scene perspective**

Jáchym Vrecion

Supervisor: MgA. David Mírek

Opponent: Mgr. Vlastimil Ježek

Thesis defense: 10. 9. 2019

Degree granted: BcA.

Prague, 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Městská kulturní politika z pohledu nezávislé umělecké scény

vypracoval(a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne .....

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Děkuji především vedoucímu mého bakalářského výzkumu MgA. Davidovi Mírkovi za vyčerpávající konzultace ohledně obsahové i formální stránky práce a nesčetné telefonické hovory, kdy byl ochotný a trpělivý poradit mi s mými záludnými dotazy i v pozdějších hodinách. Ze srdce děkuji děkance DAMU MgA. Mgr. Doubravce Svobodové za pedagogický i odborný dohled nejen při psaní této bakalářské práce, ale i v průběhu celých tří let mých studií na fakultě. Dále děkuji doc. Mgr. Bohumilovi Nekolnému, MgA. Jiřímu Sulženkovi, Ph.D. a Bc. Janovi Žůrkovi za jejich čas při konzultacích ohledně kulturních politik a stavu kulturní scény.

Práce by samozřejmě nevznikla bez neskutečné a dlouholeté podpory mojí maminky a mojí babičky, které se mnou mají takovou trpělivost, kterou by mi jiní synové a vnukové mohli závidět.

Na závěr děkuji Honzovi Mádlemu za pomoc s formální a motivační stránkou věci, Café Jerichu za poskytnutí místa pro práci a všem kamarádům, kteří mě podpořili.

Abstrakt

Bakalářská práce zpracovává jednotlivé přístupy k podpoře živého umění ve veřejném i neveřejném prostředí. Práce se zaměřuje na specifické přístupy v regionálních městech České republiky, konkrétně v příkladech měst Litomyšl, Olomouc, Plzeň a Ostrava. Důraz je především kladen na pohled nezávislé umělecké scény na danou problematiku. Mapovány jsou dostupné a aktuální strategické dokumenty, které mají charakteristiku kulturní politiky.

Annotation

This bachelor thesis elaborates on the individual approaches of support of performing art in public and non-public environment. The thesis focuses on specific approaches in regional cities of the Czech Republic, namely in the examples of Litomyšl, Olomouc, Pilsen and Ostrava. The emphasis is primarily on the view of the independent art scene on this issue. Available and up-to-date documents that characterize cultural policy are mapped.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Rozpočty měst, výdaje na kulturu

Příloha č. 2 – statistika vybraných divadel za rok 2017

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – terminologie kulturních institucí

Tabulka č. 2 – Město Litomyšl, základní informace

Tabulka č. 3 – Město Olomouc, základní informace

Tabulka č. 4 – Město Plzeň, základní informace

Tabulka č. 5– Město Ostrava, základní informace

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Diagram podmínek pro kulturní politiku

Obrázek č. 2 – Mapa ČR, Zdroj: Martin Schlichter, 2019

Obrázek č. 3 – organizační schéma městského úřadu Litomyšl

Obrázek č. 4 – organizační schéma magistrátu statutárního města Olomouc

Obrázek č. 5 – organizační schéma magistrátu statutárního města Plzeň

Obrázek č. 6 – organizační schéma magistrátu statutárního města Ostrava

Seznam zkratk

a. s. – Akciová společnost

ČR – Česká republika

ČSFR – Česká a Slovenská Federativní republika

EHMK – Evropské hlavní město kultury

EU – Evropská Unie

FO – Fyzická osoba

HDP – Hrubý domácí produkt

KKP – Kulturní a kreativní průmysly

MDO – Moravské divadlo Olomouc

MK ČR – Ministerstvo kultury České republiky

o. p. s. – Obecně prospěšná společnost

o. s. – Občanské sdružení

PO – Právnícká osoba

p. o. – příspěvková organizace

z. s. – zapsaný spolek

z. ú. – zapsaný ústav

Obsah

1.	Úvod	13
2.	Pojem nezávislá kultura	15
3.	Kultura a umění v legislativě.....	18
4.	Kulturní politika	19
4.1.	Evropská kulturní politika	20
4.2.	Státní kulturní politika.....	21
4.3.	Regionální	24
4.4.	Městské kulturní politiky.....	25
5.	Kreativní Evropa a role platformy Kreativní Česko.....	26
5.1.	Kreativní Evropa	26
5.2.	Kreativní Česko.....	26
6.	Kulturní nabídka měst.....	27
6.1.	Litomyšl.....	28
6.1.1.	Veřejné kulturní prostory v Litomyšli	28
6.1.1.1.	Smetanův dům p. o.....	29
6.1.1.2.	Městská knihovna p. o.	29
6.1.1.3.	Zámecké návrší p. o.	29
6.1.2.	Nezávislé kulturní prostory v Litomyšli	29
6.1.2.1.	Cafe Bar Underground	29
6.1.2.2.	Kino Sokol.....	30
6.1.2.3.	Music Club Kotelna	30
6.1.3.	Komerční kulturní prostory v Litomyšli	30
6.1.4.	Festivally v Litomyšli	30
6.2.	Olomouc	31
6.2.1.	Veřejné kulturní prostory v Olomouci.....	31
6.2.1.1.	Moravské divadlo Olomouc p. o.....	31
6.2.1.2.	Muzeum umění Olomouc p. o.....	32

6.2.2. Nezávislé kulturní prostory v Olomouci	32
6.2.2.1. DW7 o.p.s.	32
6.2.2.2. Kino Metropol	33
6.2.2.3. Divadlo Tramtárie z. ú.	33
6.2.3. Komerční kulturní prostory v Olomouci	33
6.2.3.1. Divadlo na Šantovce o. p. s.	33
6.2.4. Festivaly v Olomouci	33
6.3. Plzeň	34
6.3.1. Veřejné kulturní prostory v Plzni	35
6.3.1.1. Divadlo Josefa Kajetána Tyla p. o.	35
6.3.1.2. Divadlo ALFA p. o.	35
6.3.2. Nezávislé kulturní prostory v Plzni.....	35
6.3.2.1. Divadlo pod Lampou o. p. s.	35
6.3.2.2. Johan z. ú.	36
6.3.2.3. DEPO 2015 (Plzeň 2015 z. ú.).....	36
6.3.2.4. Papírna Plzeň s. r. o.....	37
6.3.3. Komerční kulturní prostory v Plzni.....	37
6.3.4. Festivaly v Plzni.....	37
6.4. Ostrava.....	38
6.4.1. Veřejné kulturní prostory v Ostravě.....	39
6.4.1.1. Národní divadlo moravskoslezské p. o.	39
6.4.1.2. Divadlo loutek Ostrava p. o.	39
6.4.1.3. Komorní scéna Aréna p. o.	40
6.4.1.4. Plato p. o.	40
6.4.1.5. Divadelní společnost Petra Bezruče s. r. o.	40
6.4.1.6. CKV p. o.	40
6.4.1.7. KZOJ	41
6.4.1.8. DK AKORD	41

6.4.2. Nezávislé kulturní prostory v Ostravě	41
6.4.2.1. Provoz Hlubina.....	41
6.4.2.2. Cooltour.....	42
6.4.2.3. Stará Aréna z. s.	42
6.4.2.4. PANT z. s.	42
6.4.3. Komerční kulturní prostory v Ostravě	43
6.4.3.1. Divadlo Mír.....	43
6.4.4. Festivaly v Ostravě	43
6.5. Shrnutí kulturní nabídky měst	44
7. Kulturní politiky měst.....	45
7.1. Hierarchie organizační.....	45
7.2. Koncepční dokumenty.....	46
7.3. Kulturní politika v Litomyšli.....	47
7.4. Kulturní politika v Olomouci	49
7.5. Kulturní politika v Plzni.....	51
7.6. Kulturní politika v Ostravě	56
8. Závěr	59
9. Bibliografie	62
10. Přílohy	65

1. Úvod

„Politika je prostor možného, umění je prostor nemožného“ (Bohumil Hrabal).

Výchozím předpokladem pro efektivní a úspěšné provozování (nejen) kultury jsou srozumitelná pravidla pro všechny zasažené účastníky, v případě kultury jsou to kulturní instituce, úředníci městské samosprávy, umělci a návštěvníci (respektive jejich potřeby). Tomuto účelu slouží strategický dokument, který definuje koncepci, dle které místní, městské, regionální samosprávy (případně národní a nadnárodní/evropské správy) postupují při výběru svých priorit v kulturní oblasti. Strategické dokumenty, aby byly závazné, musí být pevně ukotveny v legislativě. Při jejich tvorbě je nezbytné brát v úvahu dlouhodobý a udržitelný koncept, včetně provázání s navazujícími nebo jinými již existujícími strategickými dokumenty.

Bakalářská práce zpracovává problematiku strategických dokumentů na úrovni městských samospráv České republiky, jejich případnou návaznost na státní a evropské koncepce a následný dopad na činnost „nezávislé scény“. V první fázi definuji „nezávislou kulturu“, klíčový pojem pro účely tohoto výzkumu. Dále je vymezena kulturní politika, včetně stručného vhledu do historie tohoto pojmu z hlediska legislativního vývoje v ČR, Evropě, a městských samosprávách. V druhé fázi nejdříve představím kulturní nabídku ve vybraných městech ČR s důrazem na místní „nezávislou scénu“. Následně mapuji odlišné přístupy ke kulturní politice v jednotlivých městech. Na základě zkoumaného vyhodnocuji, jaké prostředí je pro „nezávislou scénu“ přijatelné a jakými kroky „nezávislá scéna“ může naopak pomoci městu toto prostředí vytvořit.

Pro účel tohoto výzkumu byla vybrána města Litomyšl, Olomouc, Plzeň a Ostrava pro jejich rozdílné přístupy v oblasti kulturní politiky a jejich geografickou, demografickou a rozpočtovou odlišnost.

Litomyšl, okresní město s bohatou historií a širokou nabídkou veřejného kulturního kapitálu, vzhledem ke své nevelké rozloze, bylo jedno z prvních měst s funkční kulturní politikou v ČR, nicméně „nezávislá scéna“ zde existuje v náznacích.

Olomouc, statutární město, které až do roku 2017 postrádalo koncepci kulturní politiky aktuálně začalo výrazně investovat finanční a lidské zdroje k rozvoji a podpory kultury. Za tímto impulsem stojí místní „nezávislá scéna“ spolu s akademickou obcí Univerzity Palackého.

Plzeň je příklad města, kde podpora kulturní scény funguje koncepčně již více než dvacet let a může být vhodným příkladem pro ostatní města. Plzeň vyhrála

kandidaturu na Evropské hlavní město kultury 2015, díky které zainvestovala velké finanční prostředky do své kulturní sítě. Komunikace mezi jednotlivými provozovateli kulturního dění a představiteli městské správy funguje na partnerské úrovni. „Nezávislá scéna“ je partnerem města a aktivním účastníkem kulturního dialogu v Plzni.

Ostrava je smršťující se město, které v posledních třiceti letech provází proměna z průmyslového a hornického centra ČR v moderní polis, kde rostoucím segmentem jsou služby. Bývalé průmyslové areály a nevyužívané budovy z dob socialismu mohou sloužit jako vhodná infrastruktura pro kulturní scénu. „Nezávislá scéna“ se o to v Ostravě pokouší v posledních deseti letech, avšak doplácí na nepřehlednou kulturní politiku města.

Problematika kulturních politik a analogických strategických dokumentů je velice komplikovaná a tato bakalářská práce si klade za cíl na základě sběru a analýzy dat, odborné literatury, jednotlivých koncepčních dokumentů, městských rozpočtů a osobních konzultací se zástupci kultury zjistit aktuální stav kultury ve výše zmíněných městech a jaký vliv na tom všem nesou politické orgány případně kulturní politiky v případě, zdali existují.

Tato práce si neklade ambice detailně analyzovat kompletní kulturní nabídku měst, včetně všech strategických dokumentů v oblasti kultury, které vznikaly od 90. let a jejich následný vývoj do dnešní doby, neboť každá kapitola by si sama o sobě zasloužila mnohem podrobnější a odbornější výzkum.

2. Pojem nezávislá kultura

Pro správné pochopení pojmu „nezávislá kultura“ a následnou manipulací s ním si nejdříve musíme umět správně nadefinovat oba dílčí pojmy zvlášť.

Klasické třísektorové dělení kultury vycházející ze studie zpracované pro Evropskou komisi vydané v roce 2006 definuje 3 typy kultury: 1) Umění (výtvarná umění, scénická umění, kulturní dědictví), 2) Kulturní průmysl (film a video, televize a rozhlas, videohry, hudba, knihy a tisk), 3) Kreativní průmysl (design, architektura, reklama) a příbuzná průmyslová odvětví (výrobci PC a jiných technologií). (KEA European Affairs 2006)

Raymond Williams, britský teoretik umění a kulturolog hovoří o kultuře jako o jednom ze dvou nebo tří nejvíce komplikovaných slovech v anglickém jazyce (Matarasso et al. 2015, str 23). Stejně jako v anglickém jazyce tak i v českém jazyce slovo kultura nemá jednoznačný význam a při jeho užívání si musíme dávat velký pozor na jeho zasazení do kontextu. Jako příklad oné víceznačnosti lze použít otázku vytyčenou v knize Hledání rovnováhy: 21 strategických dilemat v kulturní politice: *„Kultura jako umění, nebo jako životní styl?“* (Matarasso et al., 2015, str. 23). V této bakalářské práci tedy slovo „kultura“ užívám ve smyslu „kultura jako umění“. Dále je ve stejné publikaci velice zajímavým způsobem určeno, co může být umění: *„Umění je přirozeným kulturním statkem stejně jako příroda“* (Matarasso et al. 2015, str. 28).

Velice zajímavě definuje kulturu Daniel Bell, americký kulturní publicista 20. století a to jako *„závaznou věrnost vědomí, zakotvenou ve společných dějinách a tradici, v příbuznosti a etnickém původu, v náboženství a státní příslušnosti, která vytváří (skutečnou či fiktivní) emocionální spřízněnost mezi jednotlivci, a tím je sjednocuje“* (Bell et al. 1999, str 28).

Přídavné jméno „nezávislá“ definuji pro tuto práci „být do určité míry samostatný“. Nicméně nezávislost sama, a to nejen v kulturním provozu může mít několik variant. Výstižně je uvádí ve své disertační práci Pavel Štourač: *„Ekonomicko-sociální (forma a struktura skupin, interpersonální vztahy, hierarchie, modely vedení), umělecko-provozní (divácká adresa, hledání nových míst pro prezentaci, mimodivadelní přesahy) a v neposlední řadě hledisko umělecké a estetické (vliv způsobu existence divadelní skupiny na její estetiku, umělecká východiska, principy tvorby i na způsob vytváření a používání divadelního jazyka)“* (Štourač, PhD., 2011, str. 18).

Pro přesnost v terminologii a pochopení principů jednotlivé kategorizace je však nutné definovat a specifikovat i ostatní kulturu. Použijí tedy následné vymezení jednotlivých pojmů na kulturu 1) veřejnou, 2) nezávislou, 3) komerční. V tabulce (obrázek 1) stanovují jednotlivá kritéria pro správné uchopení termínu. Je důležité připomenout, že tato kategorizace není definitivní a případ od případu se jednotlivé skupiny prolínají. Například komerční prostor může být na základě své dramaturgie a cílové skupiny nakonec mnohem více nezávislý než nezávislý prostor dle této terminologie, případně veřejný prostor díky své dramaturgii může mít víc komerční charakter než soukromý provoz. Celá tato problematika jinými slovy není černobílá, a i soukromý komerční subjekt může mít inovativně-umělecký přesah.

Tabulka č. 1 – terminologie kulturních institucí

VEŘEJNÁ	NEZÁVISLÁ	KOMERČNÍ
<ul style="list-style-type: none"> •zřizované/zakládáné městem či jinou veřejnou samosprávou •provozované městem •příspěvkové organizace, o.p.s., s.r.o. •smyslem pořádat veřejnou kulturu <ul style="list-style-type: none"> •financovaná primárně z veřejných peněz 	<ul style="list-style-type: none"> •provozované nestátním subjektem •zapsané spolky, zapsané ústavy, o.p.s. •posláním pořádat a vytvářet kulturu s vlastním uměleckým záměrem svých provozovatelů BEZ ohledu na zisk •financovaná multizdrojově 	<ul style="list-style-type: none"> •založené a provozované soukromými subjekty •právní formou jsou obchodní korporace, případně FO <ul style="list-style-type: none"> •za účelem kulturního podnikání •financovaná primárně z vlastních prostředků

Jednotlivé kategorie jsou také velmi provázané, ať už právní subjektivitou, lidskými zdroji tak i přístupem k financování. „Umělci, zvláště ti, kteří přijímají nebo si nárokují státní podporu, se nemohou distancovat od veřejné poptávky: naopak by měli být schopni svoji práci vysvětlit a obhájit v širším kontextu demokracie“(Matarasso et al. 2015, str. 29).

Nezávislou kulturu je nezbytné nezaměňovat s neziskovým sektorem. Nezávislostí se především myslí určité oproštění se od požadavků a vlivu jiných zájmových skupin, než jsou sami tvůrci. Nezávislostí je tedy umělecká svoboda instituce. Tato svoboda může být také narušena systémem financování projektu, jelikož v současné době převažuje financování tohoto sektoru ze tří zdrojů. Jsou jimi

- 1) Výnosy z hlavní a vedlejší činnosti
- 2) Granty a dotace
- 3) Dary a sponzoring

Vliv na umělecká směřování může mít každý ze tří zdrojů například ve formě podmínek přidělení podpory. Aby však projekt mohl být považován za opravdu „nezávislý“, tak tyto podmínky musí mít pouze formální charakter, nikoliv obsahový.

Na závěr kapitoly ještě jedna metafora nezávislosti od Pavla Štourače, kde je nezávislé divadlo přirovnáno k divokému zvířeti a veřejné divadlo k zvířeti domestikovanému: *„Jsou zvířata, která dala přednost bezpečí, jistotě pravidelné stravy a ochraně plotu před nejistým světem. Jsou bezpochyby užitečná, dávají nám potravu, těší nás svojí přítomností. Za relativní bezpečí své existence si nechala přistříhnout křídla a musí přijmout pravidla hospodáře. Zvířata na druhé straně plotu musí sice o svoji potravu každodenně bojovat, na zajištění základních podmínek pro přežití musí trvale pracovat a hrozí, že je něco sežere, ale mohou létat. A mohou si rozhodnout, kam poletí, kdy a s kým“* (Štourač 2011, str. 21).

3. Kultura a umění v legislativě

V legislativních dokumentech ČR nejsou umění a kultura zcela přesně definovány. Hlavní zmínku o úloze kultury nalezneme v Ústavě ČR a Listině základních práv a svobod.

Ústava ČR (Ústavní zákon č. 1/1993Sb.) ve své preambuli sice deklaruje „odhodlání společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství“, ale až Listina základních práv a svobod (1998), která byla přijata jako ústavní zákon č. 2, deklaruje „právo občanů svobodně a reálně se podílet na užití a výkonech kultury na straně jedné a právo na svobodu tvorby a šíření jejích výsledků na straně druhé“. A stanoví, že „svoboda vědeckého bádání a umělecké tvorby je zaručena“ a také, že „právo přístupu ke kulturnímu bohatství je zaručeno za podmínek stanovených zákonem“ (Česká republika 2018, strana 17). Mezi další zákony ovlivňující provoz kultury a umění jistě patří: Tisk a audiovizí (č. 46/2000Sb. a č. 37/1995 Sb.), autorský zákon (č. 121/2000Sb.), knihovny (257/2001Sb.), kroniky (136/2006Sb.), muzea a galerie (č. 122/2000Sb., 71/1994Sb.), státní fond (č. 239/1992 Sb.) a zákon o audiovizí (č. 496/2012Sb.).

Dále existuje dokument Státní kulturní politika na léta 2015–2020 (s výhledem do 2025). Na úrovni regionálních a místních samospráv pak existují podobné dokumenty s lokálním zacílením. Propojení těchto dokumentů s legislativou však zatím neexistuje, otázkou tedy zůstává, zdali tyto dokumenty nemají jen formální charakter.

4. Kulturní politika

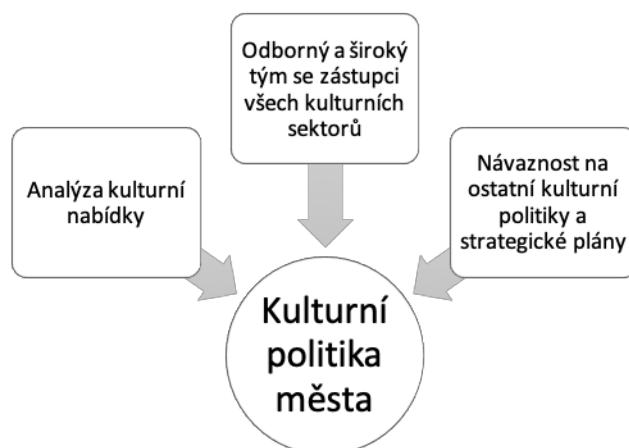
Politika (z řeckého *polis* – město, *politiké techné* – správa obce) je pojmem s více významy, obecně řečeno se však jedná o společenskou činnost, jejímž cílem je správa věcí veřejných. V rámci politiky se skupiny s odlišnými názory snaží dosáhnout kompromisu (např. kolik peněz z rozpočtu na kulturu) a výsledky takových jednání jsou pro obě strany závazná.

Kulturní politikou je soubor rozhodnutí na několika úrovních od místních samospráv až po Evropskou Unii. Existuje celá řada teoretických studií na téma kulturní politika. V Evropě a celém západním světě začaly na toto téma vznikat publikace již od poloviny 20. století a vyspělé státy v průběhu posledních desetiletí začaly tyto studie aplikovat ve své vlastní veřejné politice; ve Spojeném království významný zásah do rozvoje a aplikování kulturní politiky měla vláda Tonyho Blaira roce 1996 v rámci programu New Labour.

„Úkolem kulturní politiky není jen vzdělávat veřejnost, aby dokázala ocenit oficiální kulturu. Jejím úkolem je také přijmout fakt, že kultura je přítomná v každodenní lidské činnosti“ (Matarasso et al., 2015, str. 27). V tomto smyslu, kulturní politika je souborem dokumentů na základě kterých stát či jiná samospráva postupuje v určování priorit podpory a subvence v kulturním sektoru. Má jasně definovaný cíl, postup k dosažení onoho cíle, okruhy, dlouhodobý výhled a odůvodnění.

„Úkolem kulturní politiky je podporovat i menšinové kulturní aktivity a zachovávat tím určitou míru plurality“ (Matarasso et al., 2015, str. 35).

Veřejná správa (a to na všech úrovních) by při stanovování základních kulturních cílů měla jako prioritu definovat právě ochranu i tvorbu hodnot a veřejné zdroje alokovat na základě kvality uměleckých děl a výkonů. Neboť právě živé (aktuální, současné) umění neustále znovu a znovu redefinuje i „imanentní hodnoty kultury“ (Nekolný 2014).

Obrázek č. 1 – Diagram podmínek pro kulturní politiku

Pro rozvoj jakékoliv kulturní politiky a možný vznik systematické a dlouhodobé koncepce je nejdříve nutná hloubková analýza kulturního prostředí v dané oblasti. Na základě analýzy následně může teprve vzniknout strategický dokument, který lze nazvat kulturní politikou (viz. obrázek č. 1). Dokument může mít oblastní, regionální, národní či mezinárodní charakter. Nezbytnou podmínkou pro smysluplnost tohoto dokumentu jsou: empirická data na kterých vzniká původní analytická zpráva, odbornost řešitelského týmu (součástí týmu musí být politické zastoupení, odborníci z řad velkých kulturních institucí, a především zástupci malých nezávislých producentů, a i zástupci komunitní veřejnosti), dále jasně stanovená, ale i přirozená kontinuita a návaznost s předcházejícími, navazujícími či jinak souvisejícími kulturními dokumenty (viz. obrázek č. 1).

4.1. Evropská kulturní politika

Evropská unie, jakožto nadnárodní organizace jejíž závazky institucionalizujeme, vytváří podklady pro tvorbu legislativy ve všech oblastech - tzv. Zelené a Bílé knihy.

Zelené knihy mají za úkol vyvolat oficiální diskusi a zahájit proces konzultací s odbornými týmy na stanovené téma, případně definuje cíl, ke kterému má diskuse směřovat. U tvorby Zelené knihy se předpokládá, že na ni naváže tzv. Bílá kniha, která již jasně definuje postup a zcela konkrétní kroky. Po schválení Bílé knihy Radou EU následují již dílčí tzv. Akční programy ve vytyčených oblastech. Nicméně všechny tyto dokumenty mají pro členské státy EU pouze doporučující a nezávaznou povahu.

V současnosti v rámci kulturního sektoru existuje Zelená kniha (2019) - Uvolnění potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví. Z dokumentu vyplývá, že EU je obeznámená s faktem, že kreativní a tvůrčí odvětví přispívá k HDP EU 2,6 % (v roce zveřejněném této zprávy, tj. 2010) a proto je potřeba vzniku právě takového dokumentu. Jako jeden z kroků podpory tohoto odvětví stanovuje mimo jiné: *„...budou v rámci stěžejní iniciativy Inovace v Unii přijata specifická opatření na podporu kulturních a tvůrčích odvětví a jejich role katalyzátoru inovací a strukturální změny. V této souvislosti bude věnována zvláštní pozornost podpoře podnikání, přístupu k financím, zlepšení rámcových podmínek a prognostiky, identifikaci potřeb výzkumu a dovedností, rozvoji nových konceptů tvoření klastrů a lepší podpoře podniků a bude spojit úsilí regionálních a vnitrostátních aktérů a aktérů na evropské úrovni, abychom strategičtěji využívali současných a budoucích iniciativ na podporu kulturních a tvůrčích odvětví a aby byla podpořena nadnárodní spolupráce těchto aktérů. V důsledků toho se zrealizuje více inovativních nápadů a nově vzniklé produkty a služby podpoří růst a vytvoří pracovní místa“*(Evropská komise 2010, str. 8).

4.2. Státní kulturní politika

„Dříve než uděláte další krok, podívejte se do budoucnosti i přítomnosti. Při přípravách pro návštěvníky se ujistěte, že každé vaše rozhodnutí bude dlouhodobě pozitivní i pro místní komunitu. Snažte se vyhrát válku, nikoliv jen bitvu“(Matarasso et al. 2015, str. 50).

Vývoj vytváření jakýchkoliv dokumentů, které bychom mohli nazvat Kulturní politika sahá do 90. let, kdy se Česká republika (předtím ČSFR) začala transformovat z totalitního režimu na svobodný a demokratický stát západního stříhu. V tomto období se téměř zcela definovaly společenské, ekonomické, sociální, kulturní a jiné občanské a právní podmínky. Některé sektory v čele s ekonomikou státu (přeměnou ze socialistické ekonomiky na tržní) dostaly logicky větší prostor ve veřejném zájmu než okrajové sektory, jak je vnímána celospolečensky právě kultura. Transformací samozřejmě procházelo i umění (a jeho hodnoty), sice se na jedné straně začalo zbavovat socialistického smýšlení, nicméně v systému financování dostala přednost (chtěl by se říci, nepřekvapivě) záchrana kulturního dědictví a restrukturalizace památkového fondu, jelikož předchozí režim za 41 let své existence se negativně projevil především zde. Na

kontinuální novou tvorbu v oblasti živého umění v této době měly výrazný vliv: „úsilí o rušení administrativních překrad, liberalizace cen a zrušení monopolních subjektů a regulačních mechanismů, které do roku 1989 zajišťovaly finanční zdroje pro investice a financování nových projektů“ (Nekolný 2014, str. 17). Již se toho času projevily první náznaky, že je potřeba komplexního systému, který definuje jak s kulturou a uměním pracovat, jaké sektory a jakým systémem podporovat a jak ochránit či zachovat kulturní hodnoty; nicméně nebyl dostatečný politický ani společenský tlak toto prosadit. (Nekolný 2014)

Až na přelomu tisíciletí na základě tzv. *Bílé knihy* Pavla Tigrida z roku 1996 začaly na MK ČR vznikat první strategické dokumenty v oblasti kultury a byly jimi usnesení vlády z let 1999 a 2001, které lze již považovat za první kulturní politiky ČR, jelikož pověřily ministra kultury specifickými kroky v oblasti kultury.

Usnesení vlády č. 401 z 28. dubna 1999 ke *Strategii účinnější státní podpory kultury* („O kulturní politice“) definovalo následné konkrétní kroky (v komunikaci a s podporou občanské, kulturní a odborné veřejnosti):

- definovat vztah občan – kultura – veřejná správa
- stanovit určitou účast těchto iniciativ na rozhodovacích procesech
- aktivovat přístup i péči o kulturní dědictví.
- podpořit více zdrojové financování kultury
- posílit trend víceletého financování kulturních aktivit a projektů
- změnou zákonných předpisů zvýšit podíl samofinancování kulturních institucí z vedlejších příjmů

Následné rozšíření z roku 2001 pak obsahovalo body:

- Rozlišení neziskové a ziskové sféry
- Pokračování transformace vybraných příspěvkových organizací
- Podpora podnikatelských aktivit v kultuře prostřednictvím daňových úlev
- Zdokonalení grantového řízení pro neziskovou oblast
- Zajištění kompatibility legislativy ČR a ES
- Vymezení ekonomických zdrojů pro plnění smluvních závazků v kultuře

První strategický dokument v ČR zaměřený na oblast umění, který byl po roce 1989 projednán na úrovni státu nese název *Koncepce účinnější podpory umění 2007-2013*. Na tento dokument navazuje dokument *Státní kulturní politika na roky 2009-2014*.

V aktuálním dokumentu *Státní kulturní politika pro roky 2015 až 2025* je již jasně definováno hned v Úvodu „*kulturu je nutné nově chápat v širším kontextu jejích vazeb na ekonomiku, vzdělávací systém a širší společenské souvislosti*“ (Ministerstvo kultury ČR 2015). Podpora kreativity, kulturních a kreativních odvětví včetně programu eCulture je chápána jako klíčová a je prioritou aktuální kulturní politiky ČR. Kromě tohoto dokumentu shrnuje Programové prohlášení vlády (č. 96 ze dne 12. února 2014) v pěti bodech:

- výdaje ze státního rozpočtu na kulturu ve výši 1 %, zajištění přímé vazby mezi příjmy z turistiky a výdaji na záchranu a údržbu památkového fondu, důsledné využívání a čerpání fondů Evropské unie a norského finančního mechanismu na opravy památek.
- přijetí zákona o veřejnoprávní instituci v kultuře, přijetí nového památkového zákona, přijetí zákona o kultuře, novelizaci zákona autorského a zákonů mediálních.
- zlepšení prezentace České republiky v zahraničí, včetně samotného exportu českého umění a kultury
- zlepšení dostupnosti veřejných kulturních institucí
- podpora amatérských uměleckých aktivit, regionální kultury a veřejných kulturních služeb poskytovaných neziskovými organizacemi (Ministerstvo kultury ČR 2015, str.3-4).

Konkrétní kroky k plnění těchto bodů MK ČR se následně rozvádí v dokumentu Plán implementace Státní kulturní politiky na léta 2015–2020, (Ministerstvo kultury ČR 2015). V oblasti profesionálního umění pak pro MK ČR vytvořil Institut Umění – Divadelní ústav s názvem *Koncepce podpory umění v ČR na léta 2015–2020*, kde ve vypracované SWOT analýze je mezi slabými stránkami jasně definována „... *nedostatečná komunikace mezi jednotlivými stupni veřejné správy, jejímž důsledkem jsou velké rozdíly v míře veřejné podpory. – V současné době, kdy kraje a obce mají v oblasti kultury samostatnou působnost a pregnantněji vyjádřená povinnost veřejné podpory je pouze v zákoně o obcích, je tato komunikace velmi důležitá. Krajská zastupitelstva však k otázce veřejné podpory přistupují velmi rozdílně – jistá míra koordinace v mezích zákonů by proto byla zcela na místě. Rovněž často chybějí krajské a místní strategické dokumenty*“ (Institut umění - Divadelní ústav 2015, str. 29). Celý tento dokument je zprávou o stavu koncepčního vedení české kultury. Podkládá tak mnoha argumenty myšlenku decentralizace kultury a umění jak na úrovni financování, tak i ochrany

a tvorby. Snaží se přesunout zodpovědnost rozhodování na odbornou veřejnost a omezit dohled státu.

K závěru této kapitoly bych ještě citoval z knihy Hledání rovnováhy: 21 strategických dilemat v kulturní politice, kde existence kulturní politiky a jejího strukturálního a koncepčního významu je chápána jako nutný základ pro spojení tradičního a experimentálního umění.

„Potřeba chránit historické budovy, přírodní jevy, komunity, nebo lidové tradice se mnohdy jeví jako naléhavější v porovnání s podporou současného, inovativního či kontroverzního umění. Ale pokud stát nevěnuje dostatečnou pozornost a podporu experimentální kulturní činnosti, bude přetrvávající propast mezi tradičním a moderním jenom vzrůstat. Výzvou pro politiky je vytvořit optimální podmínky pro rozvoj a prosperitu celého kulturního řetězce, protože zanedbání některé z jeho částí má výsledný vliv na celek. Kultura se vyvíjí, mění a žije a úkolem kulturní politiky je zajistit, aby to tak zůstalo“(Matarasso et al. 2015, str. 47).

4.3. Regionální

Regionální kulturní politiky jsou jednotlivé dokumenty týkající se konceptu podpory kultury a umění na úrovni krajů. Samotný vývoj krajů v ČR se však do určité míry také podepsal na nekonceptčnosti ve strategických dokumentech, a to nejen v kulturní oblasti. Kraje již existovaly před rokem 1989, v jiných hranicích a s jinými kompetencemi, a to mezi roky 1948 a 1960, následně pak v letech 1960 až 1989. V aktuální podobě kraje ČR vznikly ke dni 1. 1. 2000 a samosprávné kompetence získaly na základě zákona č. 129/2000 Sb. o krajích. Ve samosprávě nahradily do té doby jednotlivé menší samosprávné celky – okresy. Specifické a jedinečné postavení v rámci ČR má pak Hlavní město Praha, pro kterou existuje speciální zákon s pravomocemi kraje i obce č. 131/2000Sb.

V rámci krajů vznikají koncepční dokumenty v rámci kultury s regionálním přesahem, většinou jde o dokumenty zaměřené na tradiční kulturu a organizace s celokrajským významem. Příkladem může být Olomoucký kraj s dokumentem Konceptce rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje pro období 2017–2020 (© Olomoucký kraj 2017) nebo Konceptce podpory kultury v Moravskoslezském kraji na období 2014 – 2020 (© Moravskoslezský kraj 2015).

4.4. Městské kulturní politiky

Jsou to právě jednotlivá města (případně obce), která jsou autory těch nejkonkrétnějších koncepčních dokumentů od strategických plánů až ke kulturním koncepcím. Je to dáno tím, že v porovnání s kraji a státem města uvolňují největší podíl z rozpočtu (až 15%) na kulturu (viz. příloha 1.).

„Právě místní publikum přispívá k rozvoji daleko více než mezinárodně uznávané muzeum, ačkoliv se tento jev daleko obtížněji rozeznává a bývá často podceňován, protože v centru zájmu jsou spíše zahraniční návštěvníci a kritici. Viz. – Tvůrci londýnského Tate Modern v Barkside si byli tohoto rizika vědomí, a proto výrazně investovali do projektů zapojující místní komunity. Kulturní politika by měla tyto protiklady propojit, nikoliv podporovat pouze jeden na úkor druhého“ (Matarasso et al. 2015, str. 38).

V místních a městských zastupitelstvech, jeho poradních orgánech a komisích, působí občané, u nichž se předpokládá, že mají vztah k lokálním problémům; v kulturních komisích je pak anticipováno, že jsou složeny z aktivních hráčů lokální kulturní a umělecké komunity.

Strategické dokumenty vznikají s různým charakterem a určením. Jednotlivá města v ČR jsou na různém stádiu implementace kulturní politiky do svých dlouhodobých koncepcí.

Litomyšl se v současné době řídí dle neaktualizovaného Strategického plánu města Litomyšl pro období 2008-2015 (© Město Litomyšl 2008).

V Olomouci se strategický dokument plánuje na rok 2020. V roce 2017 v koordinaci Univerzity Palackého a platformy Kreativní Česko vznikla studie Kulturní a kreativní průmysly na Olomoucku (Palaščík a Bilík 2017), která je pro Olomouc prvním důležitým zmapováním kulturního prostředí.

Statutární město Plzeň se opírá o Program rozvoje kultury města Plzně na období 2020-2030 (© Město Plzeň 2018b), který je již několikátým a koncepčně navazujícím dokumentem se zcela konkrétními kroky a výstupy.

V Ostravě je to pak Koncepce rozvoje kultury statutárního města Ostravy vč. aktualizace Akčního plánu (© Město Ostrava 2014), která taktéž obsahuje určité kroky a výstupy, nicméně není zcela detailní jako je tomu například v přístupu města Plzeň. V současné době v Ostravě pracuje na výběrovém řízení externího subjektu, který zpracuje novou kulturní politiku města.

5. Kreativní Evropa a role platformy Kreativní Česko

5.1. Kreativní Evropa

Aktuálně běžící program Evropské unie Kreativní Evropa na období 2014-2020 s celkovým rozpočtem 1 462 000 tis. Euro s dílčími programy MEDIA (podpora audiovizuální tvorby) a KULTURA (ostatní kulturní odvětví, především živé umění včetně mezinárodní spolupráce) vznikl Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1295/2013 ze dne 11. prosince 2013. Pro české projekty v oblasti živého umění je to zásadní platforma, která nabízí významnou možnost kofinancování projektů. Samotný program si stanovil následné cíle: 1) rozvoj evropské kulturní a jazykové rozmanitosti, 2) posilování schopnosti kulturních a kreativních odvětví pracovat mezinárodně, 3) zlepšení přístupu kreativních a kulturních odvětví k financování, 4) podpora využívání digitálních technologií, 5) práce s publikem, 6) rozvoj mezioborové a mezinárodní spolupráce, 7) sběr dat o kulturních a kreativních odvětvích.

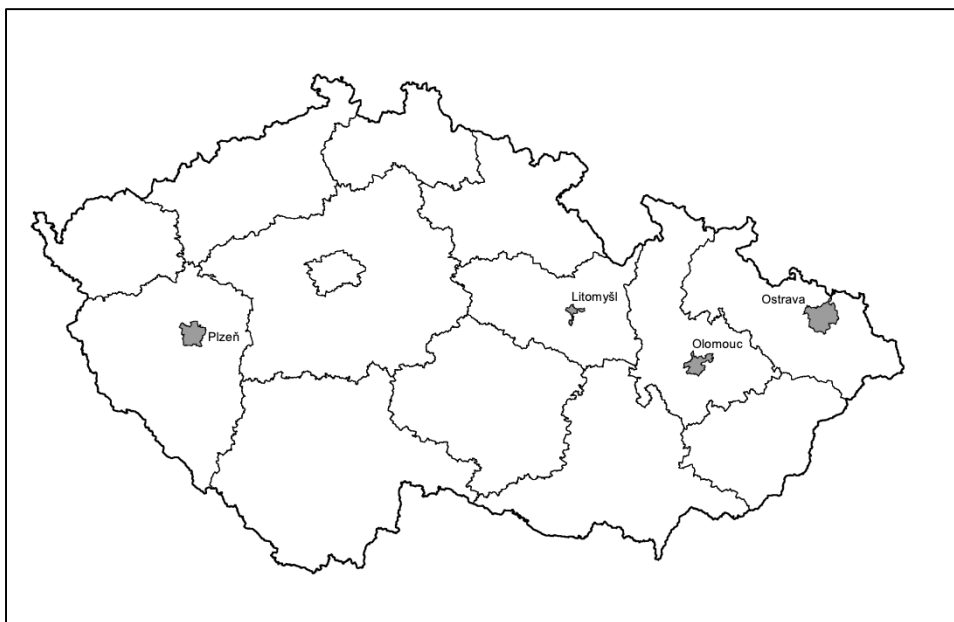
Nicméně se jedná o program, který zasahuje do kulturního a uměleckého prostředí zcela na bázi konkrétních projektů. Konceptně kulturní politiku řeší bod č. 2 a bod č. 3. V programových zásadách Kreativní Evropy tedy není provázání jednotlivých kulturních politik v horizontálním členění, pouze vertikálním propojení jednotlivých projektů.

5.2. Kreativní Česko

Platforma Kreativní Česko provozovaná Institutem umění – Divadelním ústavem je významnou součástí proměny a vývoje koncepčního uvažování nad podporou kulturní, umělecké a kreativní scény v České republice od roku 2013. Hlavním projektem platformy je Mapování kulturních a kreativních průmyslů. Tento projekt má za cíl jednotlivým účastníkům pomoci s přehledem a významem kulturního a kreativního sektoru v lokalitě. V Plzni mapování proběhlo v době kandidatury města Plzeň na Evropské hlavní město kultury v koordinaci se Západočeskou univerzitou a Plzní 2015 o.p.s. V Olomouci mapování probíhalo od roku 2016 a slouží jako základ pro budoucí vznik městské kulturní koncepce.

Kreativní Olomouc. Platforma neslouží jako nutný předpoklad pro vytvoření městské kulturní koncepce, ale na příkladu Olomouce lze sledovat, že mapování otevřelo cestu k vytvoření kulturní politiky.

6. Kulturní nabídka měst

Obrázek č. 2 – Mapa ČR, Zdroj: Martin Schlichter, 2019

Městská kulturní politika, její koncepce a její směřování se odvíjí od lokální kulturní nabídky. Smysluplná koncepce musí zohledňovat veškerá odvětví kulturní a umělecké scény, a to jak po stránce žánrové, tak po stránce právní subjektivity. Tato kapitola slouží jako přehled aktuální kulturní nabídky zkoumaných měst a to: Litomyšl, Olomouc, Plzeň a Ostrava (viz. Obrázek č. 2). V kapitole 2 jsem definoval terminologii, dle které kategorizují jednotlivé instituce, nicméně určité subjekty nejsou kategorizovány na základě jejich právní subjektivity nýbrž na základě dramaturgie. Výčtu kulturní nabídky vždy předchází informační shrnutí o jednotlivých městech.

Nadcházející podkapitoly obsahují výběr kulturních prostorů. Vypsání kompletní nabídky měst není pro účely této práce relevantní. Výčet se tak primárně zaměřuje na prostory, které disponují kulturním programem se scénickým či příbuzným alternativním uměním. Nabídka veřejného umění je zahrnuta taktéž jelikož tyto informace jsou důležité pro potřeby komparace financování sektoru. Zmapován je i výběr komerčních a soukromých subjektů s přesahem k alternativní a nezávislé scéně. Čistě komerční prostory práce nezahrnuje, obsahuje pouze stručný komentář o jejich existenci.

6.1. Litomyšl

Tabulka č. 2 – Město Litomyšl, základní informace

Zdroj rozpočtu pro rok 2019 (© Město Litomyšl, 2019)

Litomyšl	
Počet obyvatel	10 278 (2018)
Počet obyvatel v aglomeraci	-
Rozpočtové výdaje	279 451 tis. Kč
Výdaje na kulturu	9,36 %
Starosta	Daniel Brýdl (Generace 89)
Vládnoucí koalice	Generace 89, KDU-ČSL, ODS, Nestraniční

Litomyšl, nejmenší město v rámci této bakalářské práce, leží na Svitavsku v Pardubickém kraji. Žije zde 10 000 obyvatel a od okresního města Svitavy ho dělí 17 Km. Město má bohatou a dlouho historii, dokladem je stvrzení městských privilegií z roku 1263 udělených Přemyslem Otakarem II. Nachází se zde desítky historických památek včetně renesančního zámku, který je na seznamu světového dědictví UNESCO. Celý komplex budov Zámeckého návrší je unikátní i tím, že prošel revitalizací architekta Josefa Pleskota a mísí tak historii s moderní architekturou. Působila zde řada osobností české kultury a umění jako byl Bedřich Smetana, Božena Němcová či Alois Jirásek. Litomyšl díky propojení historie s moderními přístupy těží z turistického ruchu. Město nedisponuje vysokou školou.

6.1.1. Veřejné kulturní prostory v Litomyšli

Množství historických památek koncentrovaných na malém prostoru a dlouhodobá péče o veřejné prostranství ze strany města láka turisty ze všech regionů (nejen) ČR. Město Litomyšl si je toho plně vědomo a prostory zámeckého návrší, kostela Povýšení sv. Kříže, Toulouvcovo a Smetanova náměstí a Zámeckého Pivovaru nabízí

celoroční kulturní program. Letní sezóně dominují festivaly, především hudební Smetanova Litomyšl.

6.1.1.1. Smetanův dům p. o.

Největší příspěvkovou organizací města je Smetanův dům Litomyšl. V současnosti nabízí agenturní divadelní představení, hudební jazzové a klasické koncerty, včetně místní Litomyšlské filharmonie. Dále se podílí na mezinárodním festivalu Smetanova Litomyšl a Mladá Litomyšl. Cílová skupina akcí lze specifikovat na skupinu věku 19 let a starší a publikum sbírá z celé ČR.

6.1.1.2. Městská knihovna p. o.

Městská knihovna v Litomyšli se profiluje nejen jako knihovna, ale i jako místo kulturních akcí pro veřejnost, včetně autorského čtení, divadelních představeních a výtvarných dílen. Je zaměřena primárně na lokální publikum a místní komunitní veřejný život.

6.1.1.3. Zámecké návrší p. o.

Příspěvková organizace Zámecké návrší vznikla v roce 2014 a je součástí kulturní revitalizace zámeckého areálu. Hlavní náplní instituce je provoz kulturního programu v areálu, včetně kulturního a vzdělávacího centra a velmi zajímavého projektu „Školy restaurování“. Otázkou je, proč se celý projekt vydal cestou p. o. a nikoliv alternativnějším řešením, spolkovou formou, která by mohla více reagovat na aktuální trendy a potřeby. Jedná se však o velmi zajímavé oživení kompletního prostoru, které propojuje více institucí najednou.

6.1.2. Nezávislé kulturní prostory v Litomyšli

„Nezávislá scéna“ nemá v Litomyšli významné zastoupení. Pomineme-li dílčí programy jednotlivých festivalů centrem pro nezávislé aktivity je Cafe bar Underground. Nezávislou dramaturgii lze nalézt také v Kině Sokol a Music Clubu Kotelna.

6.1.2.1. Cafe Bar Underground

Jediný čistě alternativní prostor s podporou nezávislé kultury v Litomyšli. Hudební klub nabízí i improvizční večery, přednášky a diskuse. Doménou v programu jsou koncerty alternativních kapel a elektronických producentů

6.1.2.2. Kino Sokol

Kino Sokol je těžko zařaditelným kulturním zařízením dle terminologie v této práci specifikované. Kino je spravované Smetanovým domem a v průběhu roku nabízí aktuální kinematografii hlavního proudu, nicméně současně provozuje Filmový klub, který čítá 500 diváků (5 % obyvatel města) a svým členům nabízí pravidelně současnou a klasickou artovou produkci a jedná se tak o určitý fenomén mezi městy s podobnou rozlohou.

6.1.2.3. Music Club Kotelna

Music Club Kotelna svůj program směřuje na hlavní proud věku 20 a starší. V dramaturgii má koncerty, videoprojekce, rockotéky a diskotéky. Program dále však doplňuje o promítání ryze artové filmové produkce.

6.1.3. Komerční kulturní prostory v Litomyšli

V kapitolách výše jsou zmíněny dva soukromé subjekty v Litomyšli (Music Club Kotelna a Cafe Bar Underground). Tyto prostory jsou provozovány za účelem zisku, nicméně slouží jako místo setkání lokální nezávislé kulturní scény.

6.1.4. Festivaly v Litomyšli

Smetanova Litomyšl o. p. s. je jeden z nejvýznamnějších a druhý nejstarší festival klasické hudby v ČR pořádaný již od roku 1946 (pod názvem Národní festival) přivádí pravidelně světoznámé zahraniční hosty, nicméně svoji dramaturgickou linku orientuje dlouhodobě na výběr z českých hudebních těles a uskupení. Festival pořádá organizace Smetanova Litomyšl o.p.s. (celoročně 3 zaměstnanci, v přípravné a realizační fázi pak organizační tým čítá až stovku zaměstnanců) ve spolupráci s Městem Litomyšl a Pardubickým krajem, Ministerstvem kultury, Národním památkovým ústavem, Státním zámkem Litomyšl a Bohemian Heritage Fund.

Další každoroční festivaly v Litomyšli jsou doprovodný program k Smetanově Litomyšli **Festivalové zahrady**, dětský festival **Toulcovy prázdninové pátky** a **Pivní festival**.

6.2. Olomouc

Tabulka č. 3 – Statutární město Olomouc, základní informace

Zdroj rozpočtu: (© Město Olomouc 2019)

Olomouc	
Počet obyvatel	100 949 (2018)
Počet obyvatel v aglomeraci	450 000
Rozpočtové výdaje	2 542 703 tis. Kč
Výdaje na kulturu	8,87 %
Primátor	Miroslav Žbánek (ANO)
Vládnoucí koalice	ANO, ODS, KDU-ČSL, spOLečně

Statutární město Olomouc je krajské město Olomouckého kraje a kulturní a ekonomické centrum hanáckého regionu a historická metropole Moravy. Žije zde přes 100 000 lidí, sídlí zde jedna z největších univerzit ČR, arcibiskupství moravské, Vrchní soud v Olomouci. Olomouc má i významnou historickou hodnotu, kdy ve středověku byla de facto třetím nejvýznamnějším městem Zemí Koruny České (Po Praze a Vratislavi) - tento fakt je rozeznatelný na počtu historických památek ve městě, mimo jiné například sloup Nejsvětější trojice, který je od roku 2000 zanesen do světového dědictví UNESCO.

Město ze svého rozpočtu uvolňuje z rozpočtu na kulturu 8,87 % (v roce 2019), téměř 91 % z této částky financuje své vlastní příspěvkové organizace. Do „nezávislé scény“, formou dotací a grantů, tedy vložilo v roce 2019 14,9 mil Kč.

6.2.1. Veřejné kulturní prostory v Olomouci

6.2.1.1. Moravské divadlo Olomouc p. o.

Největší příspěvkovou organizací a největším příjemcem peněz města v oblasti kultury je, tak jako ve většině regionálních měst městské divadlo Moravské divadlo Olomouc. Každoroční příspěvek od svého zřizovatele statutárního města Olomouc činí průměrně 130 mil. Kč. (viz. Příloha 1). Další příspěvky, nesrovnatelně menší,

dostává každoročně od Kraje Olomouc (1 200 000 Kč, 2017) a MK ČR (8 000 000 Kč, 2017) Soběstačnost divadla je 20 %, s průměrnou cenou vstupenky 290 Kč to znamená, že město dotuje jednu vstupenku 1250 Kč. Divadlo má své vlastní tři stálé soubory a jedná se o největší kulturní příspěvkovou instituci jak města, tak celého Olomouckého kraje. Cílovou skupinou je divák divadla, opery, operety a baletu hlavního proudu z celého hanáckého regionu. „MDO by dle představitelů odvětví mělo být do budoucna méně závislé na zřizovateli, vyšší podíl financování jeho provozu by měl – vzhledem ke skladbě publika – garantovat Olomoucký kraj či Ministerstvo kultury ČR“(Palaščák a Bilík 2017).

6.2.1.2. Muzeum umění Olomouc p. o.

Zajímavým a jedinečným kulturním centrem je Muzeum umění Olomouc, které je však zřizované MKČR, které hospodařilo v roce 2017 s rozpočtem cca 90 mil Kč. Tato instituce prošla fúzí s městským muzeem v roce 2013, nyní spravuje 3 budovy a nabízí jak historickou expozici, tak i expozici moderního umění. Spolupořádá nepřeborné množství kulturních akcí od vzdělávacích workshopů po přednášky či divadlo. Město Olomouc se finančně podílí jen na dílčím programu zcela zanedbatelnou částkou.

6.2.2. Nezávislé kulturní prostory v Olomouci

6.2.2.1. DW7 o.p.s.

V Olomouci mezi alternativní a nezávislou kulturní scénou jasně dominuje obecně prospěšná společnost DW7 (dříve fungující pod názvem Konvikt o. s.), která kombinuje provoz kulturního zařízení od divadla, přes moderní tanec a galerijní činnost až po pořádání kulturních festivalů. Jako přední projekty jistě patří provoz Divadla na Cucky, mezinárodní divadelní festival Divadelní Flora, Galerie XY, komunitní zahrada Za()hrada a další dílčí vzdělávací a jiné projekty. DW7 o.p.s. patří mezi unikátní, nejen regionální nezávislý kulturní projekt. Jako jasný důkaz svědčí fakt, že při přesunu do aktuálního zázemí na Dolním náměstí v historickém centru Olomouce vybral od soukromých přispěvatelů v crowdfundované kampani HitHit 543 390 Kč od 719 různých přispěvatelů, což je v rámci ČR jedinečné (vyjma Prahy). Budova, ve které organizace sídlí a provozuje Divadlo na Cucky vlastní soukromá osoba, která organizaci poskytla snížený nájem, souhlasila se stavebními zásahy do budovy pro potřeby optimalizace prostoru.

Z městského rozpočtu prostřednictvím grantového programu DW7 pravidelně čerpá 700 000 Kč na provoz Divadla na cucky a 1,7 mil. Kč na provoz festivalu Divadelní Flora. Soběstačnost činí téměř 65 %.

6.2.2.2. Kino Metropol

Kino Metropol provozované firmou DCI Olomouc s.r.o. je jediným kinem klasického střihu. Je partnerem několika mezinárodních, národních a regionálních festivalů včetně Academie Film Olomouc, Jeden Svět nebo Febio Fest. Program směřuje spíše na alternativní i dokumentární tvorbu, ale v nechybí ani světové blockbustery. Ročně z dotačního programu města Olomouc čerpá 750 000 Kč.

6.2.2.3. Divadlo Tramtárie z. ú.

Divadlo Tramtárie je divadlem s převážně dětským programem a s bohatou zájezdovou činností. V roce 2019 hospodaří s dotací od města 1 660 000 Kč, další prostředky čerpá z krajského rozpočtu. Cílovou skupinou divadla, především kvůli zájezdové činnosti, jsou základní školy v regionu i mimo něj. Soběstačnost divadla dosahuje 60 % s průměrnou cenou vstupenky 187 Kč.

6.2.3. Komerční kulturní prostory v Olomouci

6.2.3.1. Divadlo na Šantovce o. p. s.

Divadlo na Šantovce je specifický příklad soukromého divadla fungující formou o.p.s. Uvádí hostující komerční představení divadelních agentur. Působí v obchodním domě Galerie Šantovka. Dle vlastních účetních závěrek hospodaří s ročním rozpočtem cca 9 mil Kč. Hlavním zdrojem doplňkové činnosti jsou komerční pronájmy. Cílovou skupinou jsou diváci hlavního komerčního proudu, kteří jdou rádi do divadla na hvězdy seriálové tvorby.

6.2.4. Festivaly v Olomouci

Mezi nejvýznamnější festivaly v Olomouci patří populárně-vědecký filmový festival **AFO**, hudební festival **Dvořákova Olomouc**, **Divadelní Flora**, festival španělského tance **Colores** a hudební festival **Štenberský kopec**.

6.3. Plzeň

Tabulka č. 4 – Statutární město Plzeň, základní informace

Zdroj rozpočtu: (© Město Plzeň 2019)

Plzeň	
Počet obyvatel	170 936 (2018)
Počet obyvatel v aglomeraci	370 000
Rozpočtové výdaje	7 404 784 tis. Kč
Výdaje na kulturu	6,8 %
Primátor	Martin Baxa (ODS)
Vládnoucí koalice	ODS, ANO, TOP09, ČSSD

Krajské město Plzeň se 170 000 obyvateli (metropolitní oblast má až 300 000) je bezesporu kulturním centrem nejen svého regionu, ale celých západních Čech. Plzeň je centrum strojírenského průmyslu, sídlo tu má Západočeská univerzita a Lékařská fakulta Univerzity Karlovy, za zmínku také stojí pivovarské odvětví (Plzeňský Prazdroj). V roce 2015 se stala Plzeň Evropským hlavním městem kultury (tehdy v kandidatuře mimo jiné porazila dalšího českého kandidáta – Ostravu) a to v pořadí druhým českým městem po Praze, která tento titul nesla v roce 2000. V roce 2014 zde mimo jiné také proběhla první a druhá fáze mapování Kulturního a Kreativního Odvětví dle metodiky Institutu umění pro platformu Kreativní Česko, bylo to po pilotním projektu ve Zlíně v pořadí druhé mapování KKO. Celý tento proces navazoval na čerstvě vzniklý kreativní inkubátor DEPO 2015. Jako kreativní město se Plzeň stala aktivní součástí sítě Kreativních měst UNESCO (Creative Cities UNESCO).

Město ze svého rozpočtu dává na kulturu 6,8 % (v roce 2019), z této částky do kulturních příspěvkových organizací plyne více než 70 %, na nezávislé umění ve

formě dotačních programů Plzeň dává 14 % z celkového rozpočtu na kulturu tj. 56 935 000 Kč, zbývajících 16 % v průběhu roku, dle dílčích akčních plánů či potřeb.

6.3.1. Veřejné kulturní prostory v Plzni

6.3.1.1. Divadlo Josefa Kajetána Tyla p. o.

Divadlo Josefa Kajetána Tyla je největší příspěvkovou organizací v Plzni a v Plzeňském kraji. Zřizovatelem je statutární město Plzeň, které přispívá divadlu ročně v průměru 208 000 000 Kč (detailně v příloze), další zdroje financování jsou MK ČR, Plzeňský kraj a Mecenášský klub. Soběstačnost s průměrnou cenou vstupenky 229 Kč je 23 %, to znamená, že město dotuje každý vstup 687 Kč. Divadlo disponuje 3 scénami a v nabídce má pro své diváky klasický hlavní proud činohru, balet, operu a operetu. Diváci do DJKT dojíždějí z celého Plzeňského kraje a okolních regionů

6.3.1.2. Divadlo ALFA p. o.

Divadlo ALFA je divadlo loutkové a alternativní s tvorbou pro děti a mládež s doplňujícím programem pro publikum 18-35. Zřizovatelem divadla je město a hospodaří s příspěvkem 21 424 000 Kč ročně. Soběstačnost uvádí 20,7 % s průměrnou cenou vstupenky 74 Kč, město tedy jednu vstupenku dotuje 296 Kč.

6.3.2. Nezávislé kulturní prostory v Plzni

6.3.2.1. Divadlo pod Lampou o. p. s.

Divadlo pod Lampou vzniklo po revoluci v roce 1990 jako prostor pro alternativní nekomerční multifunkční prostor pro hudbu, film a divadlo. Do roku 2015 zde sídlilo i sdružení JOHAN z. ú. před svým přesunutím do MOVING STATION. Jedná se o jedno z prvních a dosud bez přerušení fungujících kulturních center v ČR.

Od roku 2008, kdy se transformovalo z příspěvkové organizace, funguje formou o. p. s, kde zakladatelem společnosti je Statutární město Plzeň. Provozní příspěvek z grantů činí cca 2 900 000 Kč.

Divadlo pod Lampou je hlavní dramaturgický činitel festivalu Živá ulice a spolupodílelo se na založení kulturního spolku 3P.

Objekt nabízí projekt tzv. *Veřejná zkušebna*, kterou využívají především začínající hudebníci, kterým je k dispozici profesionální umělecký, technický a produkční dozor.

Cílovou skupinou je především mladší generace do 40 let.

6.3.2.2. Johan z. ú.

Kulturní a sociální centrum Johan vzniklo v roce 1998 jako spolek místo pro setkávání, uměleckou aktivitu a vzdělávání umělců, pedagogů, studentů a veřejnosti. Je součástí evropské kulturní sítě Trans Europe Halles (TEH). Již od svého vzniku je centrem komunitního života a nezávislého umění v Plzni a jejím okolí. Jedním ze zásadních kroků byla revitalizace nádražní budovy Plzeň-Jižní předměstí a jejím proměna v kulturní centrum Moving Station nabízející multifunkční sál, kavárnu, konferenční místnost a další prostory určené ke kulturní produkci. Kulturní program se skládá primárně z alternativního divadla, současného tance a sociálních a politických aktivit. Nezbytnou součástí programu je také spolupořadatelská činnost na festivalech celostátního charakteru (například TANEC PRAHA). Financován je především z městských ročních a také 4letých dotačních programů na provoz, které statutární město Plzeň vypisuje od roku 2008. V roce 2019 příspěvek činí 800 000 Kč. V současné době funguje jako zapsaný ústav.

6.3.2.3. DEPO 2015 (Plzeň 2015 z. ú.)

Kreativní prostor DEPO 2015 vznikl revitalizací bývalé vozovny městských dopravních podniků. Je to jeden z klíčových a stěžejních projektů vzniknuvších jako součást prestižního projektu Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. Celý areál obsahuje množství dílčích prostorů a projektů určených pro kulturní, technologické a komunitní aktivity: řemeslnou dílnu tzv. Makerspace, co-workingový prostor, komunitní zahradu, ateliéry, koncertní a divadelní sál. Pozoruhodným projektem je tzv. *Kreativní inkubátor* určený pro začínající firmy a dílnu moderních technologií tzv. *FabLab*, vybavenou mimo jiné například 3D tiskárnami. Společnost provozuje i *KD Peklo*.

Celý projekt cílí na propojení umění, technologií, businessu a vzdělávání. Toto velice specifické zacílení dělá z DEPA 2015 unikátní prostředí a základnu kreativních průmyslů. DEPO 2015 spolupořádá festivaly s větším než regionálním

přesahem například festival *BLIK BLIK*, filmový festival *FINÁLE Plzeň*, *DEPO Street food* či *Plzeň Design Week*. DEPO 2015 funguje jako zapsaný ústav a finančně projekt zajišťuje Statutární město Plzeň (provozní dotace v roce 2017: 14 000 000 Kč, 4letý grant 1 700 000 Kč), Plzeňský kraj (2017, 2 000 000 Kč) a Ministerstvo Kultury (2017 1 700 000 Kč), důležitými partnery jsou však i soukromé subjekty (Plzeňský prazdroj,) a česko-bavorské fondy pro spolupráci. Z vlastní činnosti vykazovalo DEPO 2015 v roce 2017 v hlavní 6 300 000 Kč a ve vedlejší činnosti 11 107 000 Kč.

6.3.2.4. Papírna Plzeň s. r. o.

Kulturní centrum Papírna vzniklo v roce 2012 revitalizací téměř zdemolovaného areálu historického papírenského komplexu z 19. století v Plzni-Slovanech. Papírna funguje jako výdělečný provoz, tedy komerční, nicméně vzhledem k programu, který nabízí a komunitě, která se kolem Papírny pohybuje lze s jistotou tvrdit, že prostor je dalším místem pro nezávislé umění a kulturu. Multižánrový prostor v aktuální době disponuje galerií současného umění, hudebním sálem, tanečním sálem pro současný tanec, audiovizuálními ateliéry a kavárnou. Papírna Plzeň je provozována jako s.r.o. a v dílčích projektech se uchází o finanční podporu z grantového systému Statutárního města Plzně a od společností Plzeňský Prazdroj a Plzeňská Teplárenská a.s.

6.3.3. Komerční kulturní prostory v Plzni

Mezi kulturní prostory s komerčním přesahem lze zařadit právě Papírnu Plzeň, a i dílčí programy jednotlivých subjektů v DEPO 2015. Oba prostory však i v rámci komerčních akcí nabízejí velmi kvalitní a inovativní program.

6.3.4. Festivaly v Plzni

Vedle festivalů konaných v DEPO 2015 jako jsou festival světla **BLIK BLIK**, filmový **FINÁLE Plzeň**, gastronomický **DEPO Street food** a **Plzeň Design Week**, se v Plzni pořádají každým rokem německo-český sousedský festival **dasFEST**, divadelní festival **Za dvěřmi**, **Pilsen Busking Fest**, **Živá ulice** a festival **Divadlo Plzeň**.

6.4. Ostrava

Tabulka č. 4 – Statutární město Ostrava, základní informace

Zdroj rozpočtu: (© Město Ostrava 2019)

Ostrava	
Počet obyvatel	290 450 (2018)
Počet obyvatel v aglomeraci	1 000 000
Rozpočtové výdaje	9 070 000 tis Kč
Výdaje na kulturu	7,26 %
Primátor	Tomáš Macura (ANO)
Vládnoucí koalice	ANO, ODS, piráti, KDU-ČSL

Ostrava, třetí největší město ČR, statutární, krajské město a také je největší město komparace této bakalářské práce. Žije zde téměř 300 000 obyvatel a celá aglomerace čítá cca jeden milion obyvatel a jedná se tak o druhou největší aglomeraci ČR po Praze. Ostrava, ležící ve středu Ostravsko-karvinské černouhelné pánve bývala hornickým a hutnickým centrem ČR. Nicméně poslední uhlí na území města bylo vytěženo v roce 1994 (uhlí se zde začalo těžit již v roce 1763) a od té doby dochází k postupné restrukturalizaci Ostravska. Po vzoru průmyslových oblastí Porúří tak dochází k opouštění velkých hutnických objektů a brownfieldů a hledá se pro ně nové uplatnění. Příkladem může být Dolní oblast Vítkovic a Provoz Hlubina. Ve městě se nachází dvě vysoké školy: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava a Ostravská univerzita. Ostrava se ucházela o titul Evropského hlavního města kultury 2015, ale ve finále byla poražena Plzní. Statutární město Ostrava ze svého rozpočtu dává na kulturu 7,26 % (v roce 2019), z této částky do kulturních příspěvkových organizací jde automatické téměř 81 %, zbývající finanční prostředky Ostrava směřuje do obchodních společností města (cca 21 000 000 Kč), památkové péče a rezervy pro p. o. kulturní fondy. Do dotačních programů pro nezávislé organizace v roce 2019 je vyčleněno přes 50 000 000 Kč, což je z celkového rozpočtu na kulturu méně než 7 %.

6.4.1. Veřejné kulturní prostory v Ostravě

6.4.1.1. Národní divadlo moravskoslezské p. o.

Národní divadlo moravskoslezské, největší profesionální divadlo v Ostravě a v celém Moravskoslezském kraji bylo otevřeno již po 1. světové válce v roce 1919. Jedná se o největší příspěvkovou organizaci Statutárního města Ostravy a zároveň vedle ND v Praze a ND Brno o třetí největší profesionální divadlo v ČR. Divadlo je příspěvkovou organizací Statutárního města Ostravy a hospodaří s městským příspěvkem téměř 276 000 Kč. Průměrná cena vstupenky je 330 Kč, dotace od města na jednu vstupenku tedy činí zhruba 1 000 Kč se soběstačností pod 20 %.

Divadelní činnost provozuje ve třech stálých scénách (Divadlo Antonína Dvořáka, Divadlo Jiřího Myrona a komorní scénu Divadlo „12“) a 4 umělecké soubory (čínohra, balet, opera a opereta). Repertoár se skládá z tradičních titulů s občasným přesahem k současné tvorbě. Cílovou skupinou jsou, jak je u podobných divadel v ČR zvykem, diváci hlavního proudu všech věkových kategorií z Ostravy a moravskoslezského regionu, včetně sousedních krajů.

Spolupodílí se na počtu regionálních festivalů, zejména na festivalu klasické hudby Janáček Ostrava a na divadelním festivalu OST-RA-VAR.

6.4.1.2. Divadlo loutek Ostrava p. o.

Divadlo loutek Ostrava je druhá největší příspěvková divadelní instituce v Ostravě. Nabízí divadelní program pro děti, především loutkové divadlo. Jedná se o repertoárové divadlo se stálým souborem. Cílovou skupinou jsou především základní školy celého Moravskoslezského kraje. Ročně hospodaří s příspěvkem od svého zřizovatele, Statutárního města Ostravy, 37 000 Kč. Divadlo loutek je také příjemcem příspěvků od MKČR a od Moravskoslezského kraje. Se soběstačností 16,3 % a průměrnou cenou vstupenky 55 Kč je městská dotace na jeden vstup je 275 Kč. Od roku 1995 pořádá mezinárodní loutkářský festival Spectaculo Interesse.

6.4.1.3. Komorní scéna Aréna p. o.

Nejmenší příspěvková divadelní organizace Ostravy, Komorní scéna Ostrava vznikla v roce 1994. Jedná se o jednosouborové repertoárové divadlo a v jeho nabídce figuruje především činohra. Divadlo produkuje kvalitní, současnou, ale i klasickou činohru a v současnosti je čtyřnásobným držitelem nejvyšší divadelní ceny Divadlo Roku (2013, 2015, 2016, 2017), udíleným. Vedle Divadla na Zábradlí a Dejvického divadla se jedná o unikátní české činoherní divadlo.

Jako příspěvková organizace města dostává z rozpočtu města ročně 20,6 000 Kč. Průměrná cena vstupenky je 169 Kč a soběstačnost činí 15,6 %. Příspěvek na jednu vstupenku od města tedy činí 845 Kč.

6.4.1.4. Plato p. o.

Nejmladší příspěvková organizace města Ostravy vznikla v roce 2017. Profiluje se jako galerie moderního stříhu, nicméně v kulturní nabídce nalezneme i filmové promítání, především v rámci filmových a dokumentárních festivalů. Dále návštěvníkům nabízí přednášky, workshopy a výlety. Cílová skupina lze jen těžko specifikovat. Ročně hospodaří s příspěvkem přes 15 000 Kč od svého zřizovatele, tedy Ostravy. Financování na dílčí program dále doplňuje z grantového systému statutárního města.

6.4.1.5. Divadelní společnost Petra Bezruče s. r. o.

Specifické divadlo, původně do roku 1997 fungující jako příspěvková organizace města aktuálně funguje jako s.r.o. města Ostravy. Jedná se o veřejné městské divadlo provozované jako s. r. o. a na provoz divadla jsou pravidelně vypisována výběrová. V letošním roce (2019) od města obdrželo v rámci dotačního programu 10 000 000 Kč na rekonstrukci objektu a samotný provoz.

6.4.1.6. CKV p. o.

Centrum kultury a vzdělávání je příspěvkovou organizací městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz a provozuje několik kulturních prostorů v Ostravě. Jsou jimi: Klub Atlantik, Klub Parník a Minikino Kavárna. Ročně hospodaří s příspěvkem přes 13 000 000 Kč.

Klub Parník svoji dramaturgii cílí na hudební publikum bluesu, jazzu a folku. Klub Atlantik se zaměřuje především na starší publikum s přednáškovými cykly, zájmovými zájezdy a amatérským divadlem. Dále provozuje galerii Sokolská 26, která se profiluje jako galerie současného umění. Pravidelně pořádá akce ve veřejných prostorech jako jsou Vánoční trhy, Velikonoční jarmark nebo Kinematograf bratří Čadíků. Samotná organizace udává celkový počet jích pořádaných akcí na 1400, kterých se ročně účastní na 70 000 návštěvníků.

6.4.1.7. KZOJ

Kulturní zařízení Ostrava-Jih je kulturní příspěvkovou organizací provozované statutárním městem Ostravy a provozuje KINO LUNA a samotný KD K-Trio. Vlastní kulturní program směřuje na rozvoj kultury, výchovy a vzdělávání v obvodu Ostrava-Jih. V programu jsou divadelní představení agenturních společností, koncerty, a přednášky pro seniory. Za cílovou skupinu lze označit blízké žáky ZŠ, SŠ a seniory.

6.4.1.8. DK AKORD

Dům Kultury AKORD s.r.o. je dalším příkladem kulturního domu provozovaného městskou částí. DK AKORD funguje jako stagiona, dle toho se také řídí kompletní program, který nabízí celou škálu zájezdových agentur. Dále na programu je nabídka pro seniory a případné komerční pronájmy.

6.4.2. Nezávislé kulturní prostory v Ostravě

Ostrava disponuje širokým spektrem prostorů pro nezávislou kulturu. Velkým otazníkem je pak absence diskuse nad stávající infrastrukturou a jejím využitím. Následný výběr obsahuje pouze část a je dobré nezapomínat na další nezávislou scénu: Trojhalí, Nibiru, Barrák, Dock, Pjetka, Hudební bazar, Pant, Fiducia

6.4.2.1. Provoz Hlubina

Kreativní čtvrť Provoz Hlubina od roku 2015 nabízí několik kulturních prostorů v bývalém černouhelném dole v Dolní oblasti Vítkovic. Projekt začal vznikat od roku 2010, kdy tvůrčí tým vypracoval kompletní samotný projekt Provozu a uspěl s grantovou žádostí EU. Ostrava v téže době usilovala o EHMK 2015 a již od roku 2010 se v prostorech začali konat kulturní akce, například Dream Factory Ostrava,

Ostrava Kamera OKO nebo Deepcamp. Plnohodnotné spuštění celého kreativního centra proběhlo v roce 2015 a od té doby Provoz nabízí kino Cineport, výtvarné ateliéry, hudební studio, hudební klub, sál pro tanec, učebny, dílny, galerii a kavárnu. Cílem Provozu je primárně nabídnout prostory pro promotéry, umělce a veřejnost, nicméně nabízí širokou škálu vlastní dramaturgie v čele s programem kina Cineport.

6.4.2.2. Cooltour

Nezávislé kulturní centrum Cooltour v Ostravě je provozováno jako zapsaný ústav (pod touto právní osobou od roku 2015) v centru Ostravy na Černé louce od roku 2011. Nabízí divadelní, taneční, vzdělávací a výstavní program. Spolu s kulturním centrem je k dispozici i kavárna a multižánrovým sálem s kapacitou až 500 lidí. Kulturní centrum Cooltour je členem Trans Europe Halles. Cílová skupina je mladší a střední generace do 40 let primárně z Ostravy. Dle vlastní výroční zprávy udává návštěvnost přes 40 000 ročně lidí. V roce 2019 získal z dotačního programu Ostravy 2 500 000 Kč, což je s celkovým rozpočtem 6 300 000 Kč 40 % celkového rozpočtu. Zbytek financuje z vlastních příjmů (vstupné, pronájem, příjmy z barové a kavárenské činnosti) a ostatních grantových příležitostí (MK ČR, Moravskoslezský kraj).

6.4.2.3. Stará Aréna z. s.

Kulturní nezávislý prostor Stará Aréna vznikl byl založen v roce 2010 v rámci kandidatury Ostravy na titul EHMK. Proti poslednímu vedení se vymezili místní umělci a odešli. Prostor musí vrátet dotace a jeho další působení je nejisté. V době svého vzniku se jednalo o progresivní multikulturní prostor (divadlo, hudba, film, vzdělávací akce). Dramaturgie se soustředí primárně na autorskou a experimentální tvorbu. Sál má kapacitu 50 diváků. Vedle divadle zde funguje kavárna s barem, která slouží rovněž pro různé kulturní aktivity.

6.4.2.4. PANT z. s.

Vzdělávací a nezávislé centrum PANT funguje v centru Ostravy od roku 2016 (předtím již od roku 2007) a provozuje zde zázemí pro vzdělávání, kulturní aktivity, výstavní prostor a klubové kino.

6.4.3. Komerční kulturní prostory v Ostravě

6.4.3.1. Divadlo Mír

Divadlo Mír otevřel veřejnosti v roce 2016 divadelník Albert Čuba, provozuje jej formou s.r.o. v Ostravě-Vítkovicích. V původní prvorepublikové budově nabízí publiku repertoár sestaven z komedií a zájezdových představení. Program doplňují koncerty, přednášky a semináře. Divadlo nemá vlastní soubor a nabízí svůj prostor divadelníkům a umělcům pro vlastní produkce. Jedná se o jediné soukromé divadlo v Ostravě.

6.4.4. Festivaly v Ostravě

Mezinárodní festival **Colours of Ostrava** se odehrává v areálu Dolní oblasti Vítkovic s pravidelnou návštěvností cca 50 000 návštěvníků. Každoročně od města dostává z grantového systému 5 000 000 Kč. Festival zasahuje i mezinárodní publikum a z marketingového hlediska je pro Ostravu důležitý.

Druhý komeční festival **Beats for Love** je jeden z největších festivalů taneční elektronické hudby v ČR. Každoročně se odehrává v lokalitě Dolních Vítkovic za partnerství města Ostravy.

Vedle těchto velkých komerčních festivalů se v Ostravě každoročně konají festivaly **OST-A-VAR, Janáčkova Ostrava, Spectaculo Interesse, Dream Factory Ostrava, Norma Kamera OKO, Landscape Festival** a další.

6.5. Shrnutí kulturní nabídky měst

Litomyšl nabízí vzhledem ke své velikosti širokou a pestrou celoroční i sezónní kulturní nabídku pro lokální i mimoměstské návštěvníky. Lokální nezávislá scéna má možnost pořádat kulturní aktivitu v Cafe baru Underground případně jako dílčí program v Kinu Sokol. Město má přes 10 000 obyvatel, což je podobně jako u ostatních okresních měst jakými jsou například Čáslav nebo Prachatice. „Nezávislá scéna“ v obdobně malých městech se převážně shlukuje kolem jednoho či dvou alternativních klubů.

Veřejná kulturní nabídka v Olomouci se příliš neliší od podobně velkých měst. Nabízí divadelní program pro širokou vrstvu návštěvníků, včetně velkého divadla pro děti. „Nezávislá scéna“ se již přes deset let formuje kolem spolku DW7, který provozuje Divadlo na Cucky, Divadelní Floru a další kulturní aktivity.

Plzeň disponuje širokou nabídkou veřejně zřizované kultury i nezávislé kultury. DEPO 2015 nabízí široký program celoročně včetně nejrozličnějších festivalů (technologických, uměleckých, vzdělávacích), jednorázových eventů a projektů. Johan z. s. a Divadlo Pod Lampou z. s. jsou centra lokální „nezávislé scény“ více než deset let a jsou schopny (především Johan z. s.) se zapojit i do projektů a festivalů s mezinárodním přesahem (např.: TANEC PRAHA). Papírna Plzeň představuje nejen pro „nezávislou scénu“ další prostor pro kulturní aktivity.

V Ostravě ze zkoumaných měst je největší nabídka veřejné kultury. Rovných 8 institucí je zřizované přímo nebo prostřednictvím městské část Statutárním městem Ostravy. „Nezávislá scéna“ má v Ostravě také prostor, především Provoz Hlubina, Cooltour, Stará Aréna nebo Absintový klub LES. Specifickými prostory v Ostravě jsou kulturní domy, které nabízejí především agenturní a komunitní programy.

7. Kulturní politiky měst

7.1. Hierarchie organizační

Místní a městské samosprávy v ČR mají různé organizační i strukturální schéma. Postupují při vlastní organizaci a tvorbě legislativy i vyhlášek rozdílně, mimo jiné právě i v případě kultury. Všechna města mají však identický strukturální základ. Každé čtyři roky dochází v ČR k volbám do zastupitelstev obcí. Na základě výsledků voleb pak zvolení zastupitelé volí radu města a primátora. Počet zastupitelů zvolených je stanoven dle velikosti města (obce). Jednotliví radní města pak zastupují oblasti od financí a dopravu až po kulturu. Tyto funkce a jejich přesné vymezení nejsou dány zákonem a samosprávy si na základě vlastních vyhlášek určují jaká oblast bude mít vlastního radního, případně zdali jeden radní zastřeší souběžně několik oblastí. Zde již sledujeme, jak odlišný přístup města volí. Provozně nejdůležitější je pak systém jednotlivých oddělení, které fakticky spravují jednotlivé resorty města. Jsou jimi odbory, výbory, podvýbory, komise a jinak se nazývající úřady. V rámci většiny oblastí v místní samosprávě lze ovšem s jistotou tvrdit, že existují dvě základní organizační souběžné linie.

- 1) koordinační a správní
- 2) programová a obsahová

Koordinační a správní sekce v ideálním případě spravuje samotný chod úřadu pro kulturní záležitosti, zajišťuje správu kulturních institucí a koordinuje kulturní akce ve městě, v praxi se však (jak bude níže uvedeno v příkladech) velmi prolíná i s obsahovou složkou, případně evaluací grantových žádostí. Příkladem koordinačního a správního úřadu je odbor kultury, opět však v praxi se setkáváme s odbory kultury, které ve své gesci mají vyhledávání i evaluaci grantových výzev. Tyto odbory pro svůj efektivní chod potřebují finance.

Programová a obsahová sekce slouží jako hlavní odborné a poradné orgány v oblasti kultury města. Příklady těchto sekcí jsou kulturní komise, které by měly být odděleny organizačně i personálně od správních kulturních odborů. V kompetencích těchto komisí je tvorba koncepčních dokumentů a hodnocení grantových žádostí v oblasti kultury. V ideálním případě jsou obsazovány odborníky v kulturní a umělecké oblasti ze všech vrstev – veřejných, nezávislých i komerčních. V praxi jsou leckdy obsazovány s politickým ohledem, což má za následek negativní dopad na kulturní scénu.

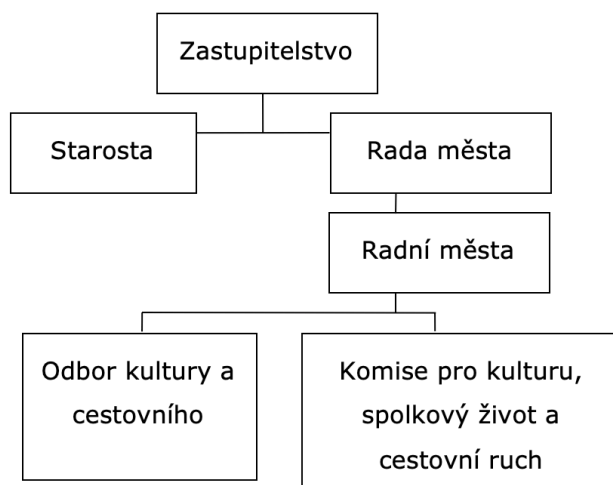
7.2. Koncepční dokumenty

Každý samosprávný celek pro správné vlastní fungování musí postupovat s tvorbou nových dokumentů a koncepčních plánů systematicky. Nejdůležitějším dokumentem pro všechny resorty města je strategický dokument měst (např. Strategický plán města Plzně, © Město Plzeň, 2018), který popisuje celkové směřování města. Již v tomto dokumentu, který je plánován na přesně vymezené roky, je specifikováno a řádně odůvodněno jaké konkrétní cíle si město klade jako primární. Tyto cíle by měly mít již v tomto dokumentu také přesně stanovené cesty, jak jich dosáhnout. Nezanedbatelným předcházejícím krokem pro efektivní strategický plán města musí být kvalitní a důkladná analytická zpráva, která zjišťuje aktuální stav.

Na základě těchto dokumentů pak vznikají konkrétní dokumenty, které jako celek tvoří kulturní politiku města. Opět zde dochází k různé terminologii (viz níže), ale lze je vymežit do čtyř na sebe navazujících dokumentů:

- 1) analytický dokument – komplexně analyzuje současný stav, silné a slabé stránky, nabídku, poptávku, problémy, finance
- 2) koncepční plán – stanovení dlouhodobých cílů, odůvodnění, finance
- 3) akční plán – stanovení krátkodobých cílů, konkrétní kroky a prostředky k jejich dosažení
- 4) evaluační dokument – evaluace na základě jasně měřitelných údajů, zhodnocení údajů

7.3. Kulturní politika v Litomyšli

Obrázek č. 3 – organizační schéma městského úřadu Litomyšl

Město Litomyšl je spravováno radou města se starostou, volených městským zastupitelstvem. Zastupitelstvo je voleno v místních volbách do zastupitelstevch obcí. Rada města zřizuje a ruší komise pro jednotlivé sektory. Radní města má ve svých kompetencích kulturu, spolkový život a cestovní ruch. Provozní část zajišťuje odbor kultury a cestovního ruchu, který má na starosti administrativní, informační a provozní sekci. Komise pro kulturu, spolkový, život a cestovní ruch pak slouží jako poradní a iniciativní sbor v tvorbě koncepčních dokumentů, analýz a evaluací v této oblasti. Dále také navrhuje finanční podporu jednotlivým subjektům a její schvalování (v grantových výzvách pro oblast kultury v roce 2019 je vyčleněno 600 000 Kč).

Město Litomyšl má za sebou úspěšnou historii v oblasti implementace strategických plánů a jasně definovaných kulturních politik. V letech 2008-2015 Litomyšl rozvíjela koncepčně svoji činnost na základě dokumentu Strategický plán města Litomyšl. Kultura v Litomyšli díky bohatému památkovému (propojení historické a moderní architektury) dědictví je silně provázána s cestovním ruchem, který má veliký vliv na finanční prostředky města. Z tohoto důvodu i v koncepčních plánech jsou tyto dvě oblasti vázány jedna na druhou. Ve Vizi města z těchto důvodů je Litomyšl definována jako místo, kde se mísí tradiční a moderní kultura, umění a svět, dále jako centrum cestovního ruchu v rámci světového dědictví UNESCO a místo pro konání regionálních a mezinárodních kulturních festivalů (© Město Litomyšl 2008). Již od devadesátých let Litomyšl řešila koncepčně kulturní politiku i díky dlouholetému starostovi Danielovi Brýdlovi. Aktuální stav je však vcelku rozporuplný, jelikož od roku 2015 Litomyšl postrádá strategický plán města

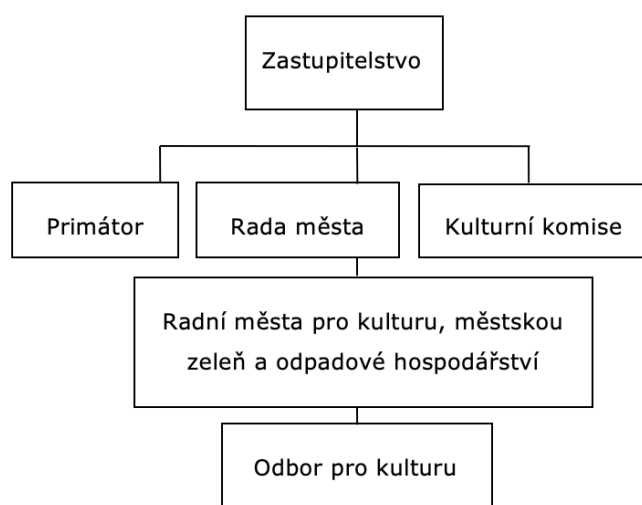
a dokumenty kulturní politiky. Jediný stávající strategický plán vyšel z dotazníkového šetření a věnuje se primárně podpoře sportu, vzdělávání, zdravotnictví a sociálních věcí.

Město Litomyšl má z uvedených příkladů v této práci nejmenší rozlohou i počet obyvatel. Lokální účastníci kulturního i politického života jsou desítky let stejní lidé jen s minimální obměnou. Koncept a směřování města vznikl již z kraje devadesátých let a město osvědčený postup v oblasti kultury nemění (např.: úzká spolupráce s odbornou veřejností, viz. revitalizace zámeckého areálu pod vedením architekta Josefa Pleskota).

Město Litomyšl podpořilo v roce 2019 14 projektů (© Město Litomyšl 2019) nezřizovaných městem celkovou částkou přes 820 000 Kč (viz. příloha 1), což je 4,8 % celkového rozpočtu vynaloženého na kulturu.

7.4. Kulturní politika v Olomouci

Obrázek č. 4 – organizační schéma magistrátu statutárního města Olomouc

Zastupitelstvo Olomouce se skládá z 45 členů a zřizuje či případně ruší jednotlivé odbory a jejich a jmenuje členy. Olomouc nemá samosprávné členění, každá z 27 městských části má stanovenou tzv. komisi městské části, která funguje jako poradní a iniciativní orgán rady města. Členy těchto komisí jmenují a odvolávají členové rady města. Členem komise se může stát jakýkoliv občan statutárního města Olomouc. Magistrát města tvoří primátor a jeho náměstci, tajemník, úředníci a ostatní zaměstnanci zařazení do magistrátu. V oblasti samostatné působnosti plní magistrát úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada a zároveň pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. V oblasti přenesené působnosti vykonává činnosti podle zvláštních zákonů s výjimkou věcí svěřených do působnosti jiného orgánu města.

Odbor kultury v Olomouci zajišťuje:

- 1) přijímá žádosti do grantového systému v oblasti kultury a následně je předává kulturní komisi
- 2) předkládá návrhy na přidělení unikátních příspěvků Radě města Olomouci
- 3) kontroluje vyúčtování poskytnutých dotací v oblasti kultury

Komise kulturní jako poradní orgán analyzuje kulturní život ve městě, pravidelně se k němu vyjadřuje, slouží jako poradní orgán v této problematice vůči Radě města Olomouce a vyhodnocuje grantové žádosti včetně navrnutí výše dotace

Kulturní komise Rady města Olomouce je poradním a iniciativním orgánem, vyjadřuje se k problematice kulturního života ve městě, dává stanoviska k situaci v jednotlivých kulturních organizacích a zařízeních města Olomouce a finanční stránce věci.

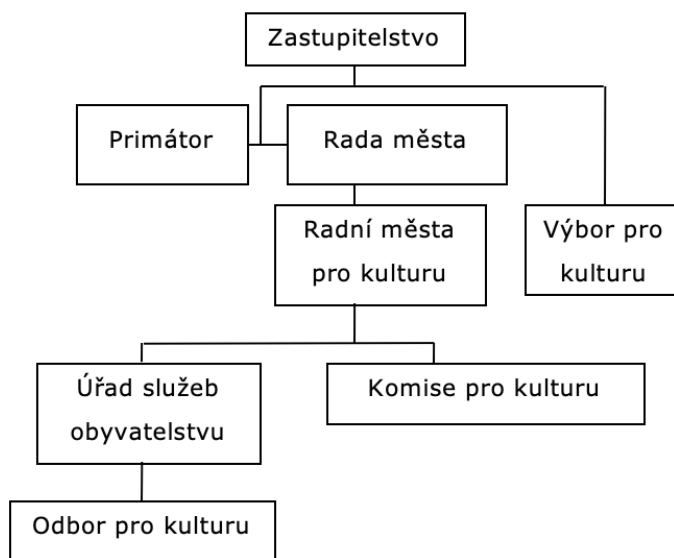
Olomouc postrádá dokument celkové koncepce směřování kultury ve městě, ve svém aktuálním strategickém plánu města pro roky 2017-2023 si v oblasti kultury stanovilo jako cíl podporu inovace a kulturně kreativních průmyslů. Hlavním bodem opatření pro dosažení tohoto cíle stanovilo primárně podporu studentů k podnikavosti, propojení subjektů KKM a poradenství oblasti kreativity. (Město Olomouc 2017, str. 18) Jako podklad pro tento cíl slouží dokument vytvořený ve spolupráci platformy Kreativní Česko a Katedry divadelních a filmových studií Kulturní a kreativní průmysly na Olomoucku (Palaščák a Bilík 2017). Tento dokument otevřel v Olomouci v roce 2018 diskusi a aktuálně se pracuje na vytvoření koncepce a kulturní politiky v diskusi s odbornou veřejností s veřejné, nezávislé i komerční sféry. Odůvodnění proč v Olomouci kulturní politika začala být tématem až v posledních letech může být následující tvrzení z výše zmíněné publikace:

„V oboru neexistuje jednotná platforma pro spolupráci a setkávání, přesto se řada zástupců sektoru pravidelně vídá, především na kulturních akcích. Potřebu takové platformy by mohly suplovat kulturní komise města a kraje, které by zájmy kulturních institucí konfrontovaly se zájmy a možnostmi municipalit. Tyto komise jsou v současné době sestavovány především na základě stranického klíče s nedostatečným důrazem na erudovanost v kulturních odvětvích,“ (Palaščák a Bilík 2017, str. 23).

Z výše zmíněného vyplývá, že to byl impuls právě od „nezávislé scény“ (v Olomouci zastoupené DW7 o.p.s.) v kombinaci s místní akademickou obcí, který dal podnět k tvorbě koncepční kulturní politiky.

Statutární město Olomouc podpořilo v roce 2019 hned 112 projektů a institucí nezřizovaných městem (© Město Olomouc 2019) celkovou částkou téměř 15 000 000 Kč (viz. příloha 1), což je 6,6 % celkového rozpočtu vynaloženého na kulturu.

7.5. Kulturní politika v Plzni

Obrázek č. 5 – organizační schéma magistrátu statutárního města Plzeň

Statutární město Plzeň spravuje Magistrát města Plzeň, složený z 47členného zastupitelstva, jehož výkonnými orgány jsou primátor města a rada města. Město se dále skládá z 10 městských samosprávných obvodů, které řídí občany volená místní zastupitelstva v čele se starostou městských obvodů.

Plzeň v rámci svého organizačního schématu je na tom odlišně oproti Olomouci. Radní města má ve svých kompetencích pouze kulturní oblast, hierarchicky níže pak spravuje dva paralelní úřady. Úřad služeb obyvatelstvu a Komisi pro kulturu. Úřad služeb obyvatelstvu následně zajišťuje činnost odboru pro kulturu, který má ve svých kompetencích koordinaci kulturní činnosti v Plzni, analytickou a evaluační činnost v oblasti kulturní nabídky a poptávky, zajišťuje proces a informace grantových výzev, zajišťuje administrativní činnost a dohlíží na činnost příspěvkových organizací města: Plzeňské filharmonie, o.p.s., Galerie města Plzně, o.p.s., Divadla pod lampou, o.p.s. a Měšťanské besedy s.r.o. Nezávisle na odboru pro kulturu funguje komise pro kulturu, složená ze zástupců veřejné, nezávislé a

komerční sféry, která hodnotí grantové a dotační výzvy a podílí se na vytváření koncepčních a strategických dokumentů města. Výbor pro kulturu, který je nezávislý na struktuře Radního pro kulturu má pak funkci poradní a kontrolní v oblasti vytváření koncepčních dokumentů

Plzeň dlouhodobě podporuje kulturu na všech úrovních na základě množství dokumentů na všech úrovních. Jsou jimi Strategický plán města Plzně, Akční Plán města Plzně, Program rozvoje kultury města Plzně na období 2020-30 a Vize Plzeň 2030. Všechny tyto dokumenty na sebe navazují, případně ze sebe vycházejí, což má pozitivní vliv na přehlednost v oblasti provozování kultury. Je z nich zcela zřetelné, co a za jakých okolností konkrétně Plzeň plánuje podporovat v oblasti kultury i mimo ni.

Strategický plán, respektive jeho akční plán pro rok 2019 uvádí zcela konkrétní směry jak a v jakém místě podporovat kulturu a přesně uvádí kolik finančních prostředků pro tyto účely poskytne. Konkrétně navrhuje vytvořit další grantové výzvy v hodnotě 4 000 000 Kč, návrh na pravidelné podpoření festivalů Finále Plzeň a rekonstrukci objektu Peklo (Město Plzeň 2018). V závěru tohoto dokumentu je stanoveno, kdo a jak je zodpovědný za pravidelnou evaluaci. Tento bod celého dokumentu je pro jeho funkčnost signifikantně podstatný.

Plzeň se v kulturní politice již dlouhodobě opírá o reálný dokument s názvem Program rozvoje kultury 2009-2019. Na tento dokument chronologicky a logicky navazuje aktuální dokument – Program rozvoje kultury 2020-2030. Za zmínku určitě stojí i Zpráva o stavu Plzeňské kultury 2017, která hodnotila tehdejší stav, a právě jakákoliv navazující studie má z čeho čerpat.

Právě Plzeň může sloužit jako příklad města s jasnou kontinuální koncepcí rozvoje kultury i pro jiná města v ČR. Důvody pro toto tvrzení nalezneme právě v těchto studiích a zprávách. Nicméně je samozřejmě důležitým faktem, že hlavně politická reprezentace se těchto studií drží. Plzeň samozřejmě prošla i výměnnou politické reprezentace, nicméně když se podíváme blíže tak i přes proměny na magistrátu, jednotliví úředníci i politici se minimálně v oblasti kultury se příliš nemění, případně dodržují právě tyto stěžejní dokumenty.

„Program rozvoje kultury města Plzně na období 2020-2030 je dlouhodobým koncepčním materiálem, který definuje prioritní cíle a opatření s cílem zajistit v nastávajícím období nejen správu kulturních aktivit ve městě, ale i jejich rozvoj“(© Město Plzeň 2018, str. 7).

Samotný dokument Program rozvoje kultury města Plzně na období 2020-2030 však stojí za hlubší analýzu, na kterou zde není prostor. Nicméně je nezbytné pro potřebu této práce udělat určitý výtah proč právě tento dokument je stěžejní a unikátní na české poměry. Tuto analýzu a studii vypracoval kolektiv autorů pod vedením MgA. Šárky Havlíčkové (pozn.: Johan, z. ú. - Moving Station), kteří jsou přímými účastníky kulturního života v Plzni. Jsou jimi ředitelé příspěvkových organizací politici, kteří se dlouhodobě věnují problematice kultury, úředníci, kteří dlouhodobě pracují s granty, a hlavně jsou to kulturní producenti místní nezávislé kulturní scény. A to je pro relevantnost takovéto studie naprosto klíčové.

Celý dokument uvádí jasně definovaná Vize Plzeň 2030:

„Plzeň je prosperující regionální metropole, která staví svůj rozvoj na silné kulturní značce, vstřícném přístupu k aktivitám občanské společnosti a na propojení umění, kreativity a vzdělávání. To vše zajišťuje skrze kvalitní správu a stabilní financování rozvoje kultury. Plzeň je městem s vysokou kvalitou života, městem vyhledávaným pro život i podnikání. Městem, kde se dobře daří všem obyvatelům, kteří jsou přímo občany města nebo zde různě dlouhou dobu pobývají.“(Město Plzeň, 2018, str. 6.)

Dokument je členěn dle strategických cílů pro následnou dekádu kulturního života v Plzni. Jsou jimi tyto čtyři: a) Kulturní značka Plzně, b) Občanská společnost, c) Fyzický prostor pro kulturu a d) Stabilní systém správy kultury. Každý cíl má jednotlivé subcíle. Všechny tyto strategické cíle dále projdou hloubkovou analýzou, kde se stanovují: Oblasti strategického cíle, Reakce na analytickou zprávu Stav plzeňské kultury v roce 2017, jsou rozebrány v kapitolách: Silné stránky, Slabé stránky, Problémy a Potenciály, Hlavní indikátory a Příklady indikátorů.

Navýsost důležité je, že v dokumentu jsou jasně definované problémy v oblasti kultury a jakou metodou problémy konkrétně řešit. Dokument dále také zřetelně uvádí, jak jsou jednotlivé segmenty kultury pro Plzeň a její obyvatele, ekonomiku a budoucnost přínosné. Vztah mezi městem, jeho institucemi, občany, a hlavně nezávislými kreativci pokládá za absolutně nezbytný pro rozvoj kulturního života v Plzni. Uvědomuje si nutnost samovolné kreativní činnosti samostatných institucí a občanských spolků.

„Systematicky podporuje tři nejsilnější aspekty své kultury – kulturu jako špičkový umělecký produkt, kulturu jako bohatý spolkový život města a kulturu jako prostředí pro rozvoj kreativity a talentů“(© Město Plzeň, 2018, str. 8).

Již složení autorů studie napovídá, že město jako orgán není jediným ani hlavním zprostředkovatelem kultury a umění ve městě. Nechce diktovat, nýbrž má sloužit, a to především formou rovnocenného dialogu pomáhat rozvoji kreativity a dynamiky kulturní scény. Několikrát se zmiňuje také fakt významu kulturního života a nezávislé kultury v propojení s akademickou půdou a businesssem jako jasná příležitost pro tvorbu nových start-upů.

„Kulturní úroveň rozhoduje o tom, kde budou studovat nejnadanější mladí lidé, kam přijdou ti nejschopnější pracovat a zda z jejich dovedností a kreativity bude Plzeň prosperovat. Proto je důležité nyní naslouchat potřebám kulturních hráčů, kteří prokázali svůj kredit a vytvořit dialog, který pomůže koncepčně rozvíjet podmínky pro jejich práci i život v Plzni v následujících letech“ (© Město Plzeň 2018, str. 5).

Uvedu několik dílčích cílů, které jsou ve studii jasně definované:

„1) Podpora kontinuální činnosti neziskových kulturních organizací

(nezřizovaných a nezaložených městem Plzní)

2) Podpora projektů, které zajišťují různorodost plzeňské kulturní nabídky a reagují na současné trendy v oblasti kultury

3) Založení Kreativního klastru Plzeň

4) Zapojení města Plzně do sítě UNESCO Creative Cities Network (UCCN)

5) Podpora spolkového života a kulturně komunitních aktivit obyvatel města

3) Rozvoj sítě kulturně komunitních center v lokalitách

4) Otevřená komunikace o potřebách, problémech a řešeních plzeňské kultury

5) Kontinuální podpora networkingu univerzity a kulturních aktérů

6) Kritická reflexe a diskuze o kultuře a umění

7) Veřejná prostranství města pro kulturu

8) Financování kultury minimálně na 9 % provozních výdajů města

9) Dlouhodobá koncepční vyváženost financování zřizovaných, založených a neziskových kulturních subjektů“ (© Město Plzeň, 2018, str. 13)

Na všech příkladech výše uvedených strategických dokumentů, včetně samotného schématu organizační struktury v Plzni lze sledovat právě jasné a konkrétní směřování města. Vzhledem k faktu, že tento postoj město zaujímá od začátku

milénia, diskuse o tomto směřování stále probíhá na všech úrovních nabídky i poptávky, koloběh tvorby nových a na sebe navazujících dokumentů neustále pokračuje tvrdím, že Plzeň je vhodným příkladem pro ostatní města v ČR.

Statutární město Plzeň podpořilo v roce 2019 celkem 70 projektů a institucí (© Město Plzeň 2019) nezřizované městem celkovou částkou přes 56 000 000 Kč (viz. příloha 1), což je 14 % z celkového rozpočtu vynaloženého na kulturu.

7.6. Kulturní politika v Ostravě

Obrázek č. 6 – organizační schéma magistrátu statutárního města Ostrava

Zastupitelstvo statutárního města Ostravy je složeno z 55 členů, kteří volí primátora a radu města. Ostravu tvoří 22 městských samosprávných obvodů, které spravují volená místní zastupitelstva, s místní radou a místním starostou.

Na schématu lze opět spatřit odlišnost struktury úřadů. Radní města zastává oblast pro kulturu, volnočasové aktivity, sociální věci a zdravotnictví a až pod úroveň stejnojmenného odboru funguje samostatný úřad pro oblast kultury. Nezávisle na tomto úřadu, avšak stále pod stejným radním, pracuje komise kultury. Odbor kultury nabízí informační a konzultační činnost v oblasti kultury, poskytuje informace o dotacích, provádí dozorčí činnost nad působením příspěvkových organizací města a zajišťuje pořádání kulturních a společenských akcí konajících se pod záštitou města. Dále v poli své působnosti připravuje návrhy kulturních politik a kulturního směřování města. Komise kultury má na starosti iniciativní funkci v oblasti koncepčních materiálů kultury, projednává a vyhodnocuje grantové žádosti, vyjadřuje se k finančním prostředkům vůči příspěvkovým organizacím a posuzuje zásadní materiály vytvořené odborem kultury. Působnost a možnosti kulturní komise v Ostravě je tak značně omezená a v zásadě podřízena odboru kultury. Dalším důležitým faktorem je složení kulturní komise, která je tvořena primárně na základě politického klíče a postrádá odborné složení.

„Po odbornosti volají všichni kulturní aktéři napříč názorovým spektrem. Komise kultury je v Ostravě politická a z většiny složená lidmi bez odborné způsobilosti a s neznalostí potřeb této oblasti. Na otázku, proč neexistuje odborná komise, je argumentováno, že za toky financí do kultury zodpovídají politici, protože mají mandát“(Mírek, 2018).

Město Ostrava vlastní koncepční dokumenty, ve kterých je zmíněná kultura konkrétně. Strategické směřování města je veřejnosti prezentováno projektem fajnOVA, kterým město zdůvodňuje své kroky nejen v kulturní oblasti. Prezentuje zde i samotný Strategický plán rozvoje města Ostravy na období 2017–2023 a jeho dílčí Akční plán. Samotný plán obsahuje, podobně jako Plzeň ve svých materiálech, Vizi Ostravy 2030, která však právě oproti plzeňské vizi zmiňuje kulturu v obecném kontextu v podkapitole Ostrava pro své obyvatele i svět (2030)

„Dochází k rozmachu nových aktivit, které přinášejí kvalitní pracovní příležitosti, využívají rostoucí vzdělanost, mimořádně rozmanitý kulturní a komunitní život obyvatel, propojují město s přírodou a vyznačují se šetrnějším přístupem k životnímu prostředí“(© Město Ostrava, 2015, str. 3).

Vlastní strategický plán si určuje tři strategické priority, ve kterých chce město dosáhnout vlastních specifických cílů:

1. Priorita A – Metropole regionu
  - a. Propojit město uvnitř i se světem
  - b. Oživit historické centrum města
2. Priorita B – Bohatství v lidech
  - a. Být centrem prvotřídního vzdělávání
  - b. Zlepšit prostředí pro rozvoj podnikání a zapojit občany do řízení města
  - c. Podporovat komunitní život
3. Priorita C – Zdravé město
  - a. Kultivovat prostředí pro život všech generací
  - b. Přiblížit město přírodě

(© Město Ostrava, 2015, str. 5)

Podpora kultury v tomto dokumentu se nachází pouze velmi obecně v bodech podpory komunitního života a zapojení občanů do řízení města. Konkrétní kroky k dosažení těchto cílů jsou specifikovány v „Akčním plánu“, kde se město zavazuje k podpoře dotačního programu fajnOVY prostor, na který vyčleňuje 5 000 000 Kč

z vlastního rozpočtu a blíže nespecifikovanou částku na marketingovou platformu fajnOVA.

Velmi obsáhle Ostrava analyzuje kulturní nabídku, možnosti budoucího směřování podpory kultury ve městě a celkovou strategii v dokumentu *Koncepce rozvoje kultury statutárního města Ostravy na roky 2014-2020* z roku 2014. Tým složený primárně z Centra regionálního a městského managementu Ostravské univerzity v Ostravě velmi precizně zpracovává stav v Ostravě včetně porovnání se zahraničními modely jako je Sheffield, Leipzig nebo Eindhoven. Analyzuje také dopady kandidatury Ostravy na EHMK. Ve výhledu do roku 2020 Ostravu definuje jako kulturně-technologickou metropoli. Jako priority definuje budoucnost v kreativních a kulturních odvětvích, výstavbu nové infrastruktury pro kulturu (je zde jasně definována nutná výstavba nové budovy pro KC Cooltour) a přivedení více kultury do ulic. Obzvláště prioritou ohledně výstavby nové infrastruktury však budí lehké rozpaky, jelikož Ostrava již v roce 2015 disponovala volnými prostory pro potřeby nezávislého umění, které vznikly za kandidatury na EHMK. Například Provoz Hlubina do této chvíle (2019) nabízí k využití hned několik volných prostor pro potřeby „nezávislé scény“.

Z výše uvedených příkladů je patrné, že Ostrava trpí velmi specifickým problémem, kdy sice u tvorby kulturní politiky byli vždy zástupci široké kultury, ale výsledky se nepodařilo implementovat. Takovou situací samozřejmě v důsledku trpí nejen nezávislá kulturní scéna, ale i smysluplnost celé tvorby kulturní politiky. „*Kulturní politika v Ostravě? Neexistuje. A pokud ano, tak se jí nikdo neřídí*“ (Mírek 2018).

Statutární město Ostrava podpořilo v roce 2019 84 projektů a institucí nezřizované městem (© Město Ostrava 2019) celkovou částkou přes 30 000 000 Kč (viz. příloha 1), což je 4,5 % celkového rozpočtu vynaloženého na kulturu.

8. Závěr

Bakalářská práce zmapovala jednotlivé kulturní politiky, strategické dokumenty, kulturní prostředí a jejich vliv na „nezávislou scénu“. Z celého přehledu vyplývá několik konkrétních přístupů k dané problematice, které dosahují signifikantně rozdílných výsledků.

Město Litomyšl, malé město s širokou nabídkou veřejné kultury, památek a téměř neměnnou politickou reprezentací včetně konstantního obsazení jednotlivých úřadů pro kulturní oblast, prošlo rozsáhlým plánováním v oblasti rozvoje kultury právě v rámci veřejné a městské infrastruktury. Město je díky široké nabídce kvalitní veřejné kultury turistickým centrem v rámci regionu i mimo něj, nicméně nedává mnoho příležitostí pro vznik „nezávislé scény“. Vzhledem k absenci širší poptávky po alternativním umění není nutné mít aktuálně pro „nezávislou scénu“ oporu ve strategických dokumentech města.

Olomouc, především kvůli absenci strategických dokumentů a obsazování úředníků do klíčových pozic dle politického klíče nejen v kulturní oblasti, trpěla špatným přístupem k veřejným službám, včetně těch nezávislých. Olomouci ke změně výrazně dopomohla platforma Kreativní Česko se svojí studií Kulturní a kreativní průmyslů na Olomoucku a vyvolaná diskuse ze strany „nezávislé scény“ včele s DW7 a se studenty a pracovníky Univerzity Palackého. Diskuse se přeměnila v aktuální stav, kdy vznikají první koncepční dokumenty o budoucnosti kultury v Olomouci.

Plzeň je příkladem pro ostatní města, jelikož její dlouholeté, koncepční a na sebe navazující strategické plány zapříčinily titul Evropského hlavního města kultury. Samotný projekt EHMK následně Plzeň využila pro svůj další kulturní růst a v aktuální době zde neustále pokračuje diskuse na všech úrovních kulturní oblasti. V Plzni vznikla dlouhodobá spolupráce a diskuse mezi zástupci vysoké kultury, politiky, „nezávislé scény“ a absolventy a studenty Západočeské Univerzity již na začátku tisíciletí. Všechny výše uvedené faktory nesou podíl na zdravém kulturním prostředí v Plzni.

Ostrava má velký potenciál v oblasti infrastruktury pro provozování kulturních aktivit. Od dob své neúspěšné kandidatury na EHMK směřuje do kultury značné finanční prostředky a disponuje širokým spektrem strategických dokumentů zpracované nespočtem řešitelských týmů a také infrastrukturou nejrůznějších prostorů pro kulturní aktivity. Paradoxně všechny tyto příležitosti město nevyužívá, jak by mohlo, a nezvládá koncepčně a smysluplně řešit kulturní oblast,

na čemž ve finále krvácí primárně právě „nezávislá scéna“. Opatrnou nadějí je, že se pracuje na nové kulturní politice, tu však bude zpracovávat externí subjekt na základě výběrového řízení, což může dopadnout i neslavně, pokud bude ovlivněno nepotismem v politice se vyskytující čím dál častěji.

Jak je deklarováno v úvodu práce, nejdůležitějším východiskem pro vhodné prostředí, ve kterém lze provozovat dlouhodobě kulturu, jsou jasně definovaná pravidla platná pro všechny účastníky na základě koncepčního plánu – strategického dokumentu, který je pro město závazný. Závazný strategický dokument je třeba vytvářet v diskusi se všemi účastníky kulturního dění ve městě: veřejnými institucemi, politickým zastoupením, výkonnými úředníky, místní akademickou půdou a „nezávislou scénou“. V první fázi městská správa musí zabezpečit jasnou a na sobě nezávislou organizační strukturu správních úřadů a odborných komisí bez politického klíče nezávislou na výsledku voleb. V druhé fázi vybrat odborný řešitelský tým složený s odborníky v oblasti, a hlavně se zástupci kulturních prostorů a institucí včetně „nezávislé scény“. Následně nechat vypracovat hloubkovou studii aktuálního stavu celé kulturní scény, tvorba této samotné studie musí být samozřejmě odražena ve strategickém dokumentu samosprávy. Ideálním cílem pro město je jasně definovaná Vize, která určuje kam město směřuje. Na základě analýzy může teprve vznikat kulturní politika, která musí mít oporu v místní legislativě a pravidelně aktualizuje jednoleté detailní akční plány s přesně specifikovanými dílčími kroky. Jasně musí být identifikován i zodpovědný tým. Místní samospráva také musí zajistit pravidelnou evaluaci a další navazující plány. Jako prvotní impuls může využít platformy typu Kreativní Česko, případně akademickou obec.

Akademická obec, vedle „nezávislé scény“, je slibným potenciálním partnerem při vytváření vhodného kulturního prostředí. Obzvlášť v regionech, kde studenti a akademičtí pracovníci jsou součástí kulturního a společenského života. Ve městech, kde jsou tito účastníci součástí aktivní diskuse a sami vkládají vlastní podněty a přímo se spolupodílejí na koncepci strategických dokumentů, je kulturní prostředí více svěžejší.

Z výzkumu vyplynulo že „nezávislá scéna“ je pro město velmi důležitým partnerem, jelikož právě ona přichází s novými impulsy a pohledy (nejen) na kulturní prostředí. Města z tohoto partnerství mohou významně prosperovat, viz. Plzeň. Je však důležité, aby aspoň částečně z tohoto partnerství prosperovala i „nezávislá scéna“. Majoritní část finančních prostředků vyčleněné na veškerou

kulturu města směřuje do velkých příspěvkových organizací a nezávislé projekty jsou odkázány na grantové výzvy a dotační programy. Města na veškeré granty mají vyčleněn zlomek toho, co stojí provoz městských divadel a nezávislé subjekty o podporu soutěží mezi sebou. Jedním z řešení může být přenesení částečné finanční zodpovědnosti za provoz divadel a institucí na kraje, jelikož jejich cílovou skupinou jsou obyvatelé celého regionu. Takto ušetřené prostředky by mohly být následně využity pro navýšení grantových a dotačních kulturních programů. Připomínám však, že celý problém není o penězích, ale o legislativním systému v kultuře, který jako jediný nebyl od roku 1989 dosud transformován.

Prozatím bude „nezávislé scéně“ jistě stačit, když bude mít možnost se aktivně spolupodílet na vytváření podmínek a pravidel pro provozování kulturních aktivit v prostředí ve kterém existuje, tvoří a „podniká“. V prostředí, ve kterém žije. Žije a žít bude.

9. Bibliografie

- © MĚSTO LITOMYŠL, 2008. *Strategický plán města Litomyšl pro období 20082015* [online]. 2008. Dostupné z: https://www.litomysl.cz/soubor_zobraz.php?lang=cz&co=strategicky_plan&soubor=2008-03-12_navrhova_cast_final.pdf
- © MĚSTO LITOMYŠL, 2019. *Rozpočet města Litomyšl 2019* [online]. 2019. Dostupné z: https://www.litomysl.cz/soubor_zobraz.php?soubor=1544782890625_rozpočet-mesta-litomysl-na-rok-2019-včetně-rozpisu-rozpoctu.pdf
- © MĚSTO OLOMOUC, 2017. *Strategický plán rozvoje města Olomouce, Návrhová část* [online]. 2017. Dostupné z: https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/21_/21874/09-navrhova-cast.cs.pdf
- © MĚSTO OLOMOUC, 2019. *Rozpočet SM Olomouc 2019* [online]. 2019. Dostupné z: http://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/10_/10973/2019-rozpocet-a-b.cs.pdf
- © MĚSTO OSTRAVA, 2014. *Koncepce rozvoje kultury statutárního města Ostravy vč. aktualizace Akčního plánu*. 2014.
- © MĚSTO OSTRAVA, 2019. *Rozpočet SM Ostrava pro rok 2019* [online]. 2019. Dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-financi-a-rozpocet/oddeleni-rozpocetove/rozpocety/rozpocet-2019/Schvlenrozpoet2019pooprav.doc>
- © MĚSTO OSTRAVA, nedatováno. *Strategický plán rozvoje statutárního města Ostravy 2017-2023* [online]. Dostupné z: <http://fajnova.cz/wp-content/uploads/2017/03/Strategicky-plan-Ostrava.pdf>
- © MĚSTO PLZEŇ, 2018a. *Akční plán 2019, Strategický plán města Plzně*. 2018.
- © MĚSTO PLZEŇ, 2018b. *Program rozvoje kultury města Plzně na období 2020-2030* [online]. 2018. Dostupné z: <https://www.plzen.eu/download.aspx?dontparse=true&FileID=1180157>
- © MĚSTO PLZEŇ, 2019. *Rozpočet SM Plzeň na rok 2019* [online]. 2019. Dostupné z: https://www.plzen.eu/Files/MestoPlzen/web2013/Obcan/urad/verejne_dokum

enty/rozpocet/po_2019/181220_Rozpocet_mesta_Plzne_na_rok_2019_Stredned oby_vyhled_2020_2022.pdf

© MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, 2015. *Koncepce podpory kultury v Moravskoslezském kraji na období 2014 – 2020* [online]. Dostupné z: https://www.msk.cz/assets/kultura/koncepce_podpory_kultury.pdf

© OLOMOUCKÝ KRAJ, 2017. *Koncepce rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje pro období 2017–2020*. B.m.: © Olomoucký kraj. ISBN 978-80-87982-61-7.

BELL, Daniel, Miloslav PETRUSEK a Lukáš GJURIČ, 1999. *Kulturní rozpory kapitalismu*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 978-80-85850-84-0.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2018. *Ústava ČR: Listina základních práv a svobod ; Parlament, volby, Ústavní soud, Ombudsman, ministerstva ; Antidiskriminační zákon, Zákon o Sbírce zákonů ; Změny volebních zákonů - prezident, Parlament ČR*. Ostrava: Sagit. ISBN 978-80-7488-289-0.

EVROPSKÁ KOMISE, 2010. *Zelená kniha - Uvolnění potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví* [online]. 2010. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/zelena-kniha-uvolneni-potencialu-kulturnich-a-tvurcich-odvetvi-2126.pdf

INSTITUT UMĚNÍ - DIVADELNÍ ÚSTAV, 2015. *Koncepce podpory umění na léta 2015–2020* [online]. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/koncepcepodporyumeni_2015-2020-web-2-3537.pdf

KEA EUROPEAN AFFAIRS, ed., 2006. *The Economy of Culture in Europe* [online]. B.m.: European Commission (Directorate-General for Education and Culture). Dostupné z: http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/studies/cultural-economy_en.pdf

MATARASSO, François, Charles LANDRY a Michaela ŠEBESTOVÁ, 2015. *Hledání rovnováhy: 21 strategických dilemat v kulturní politice*. ISBN 978-80-7485-047-9.

MINISTERSTVO KULTURY ČR, 2015a. *Důvodová zpráva. Státní kulturní politika na léta 2015-2020 (s výhledem do roku 2025)* [online]. 6 2015. B.m.: Ministerstvo kultury ČR. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/iv-duvodova-zprava_2-9.docx

MINISTERSTVO KULTURY ČR, 2015b. *Plán implementace Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020* [online]. 2015. B.m.: Ministerstvo kultury ČR. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/plan-implementace-3862.docx

MÍREK, David, nedatováno. *Hipsterizace veřejné podpory v Ostravě aneb jak mít kulturu pod kontrolou 1/2* [online]. [vid. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://culturematters.cz/hipsterizace-verejne-podpory-v-ostrove-aneb-jak-mit-kulturu-pod-kontrolou-1-2/>

NEKOLNÝ, Bohumil, ed., 2014. *Paradigmata moderní kulturní politiky*. V Praze: Institut umění, Divadelní ústav. ISBN 978-80-7008-317-8.

PALAŠČÁK, Radek a Petr BILÍK, 2017. *Kulturní a kreativní průmysly na Olomoucku*. ISBN 978-80-244-5253-1.

ŠTOURAČ, Pavel, 2011. *Hledání místa pro divadlo*. Praha. Disertační práce. AMU.

10. Přílohy

Příloha 1 – Rozpočty měst, výdaje na kulturu

Rok	Město	Celkové Příjmy	Celkové Výdaje	Finance na kulturu celkem	Procentuálně na kulturu	Finance do kulturních organizací zřizovaných městem	Finance do nezřizovaných institucí
2017	Litomyšl	332 164 400,00 Kč	332 164 400,00 Kč	21 876 000,00 Kč	6,53%	12 731 000,00 Kč	
2018	Litomyšl	302 916 400,00 Kč	302 916 400,00 Kč	24 172 000,00 Kč	8,01%	14 561 000,00 Kč	
2019	Litomyšl	279 451 000,00 Kč	279 451 000,00 Kč	26 142 000,00 Kč	9,35%	16 649 000,00 Kč	
2017	Olomouc	2 241 327 760,00 Kč	2 519 886 480,00 Kč	179 458 000,00 Kč	7,12%	165 703 000,00 Kč	13 755 000,00 Kč
2018	Olomouc	2 621 130 230,00 Kč	2 831 768 460,00 Kč	232 294 940,00 Kč	8,20%	216 194 940,00 Kč	16 100 000,00 Kč
2019	Olomouc	2 580 378 000,00 Kč	2 542 703 000,00 Kč	225 697 999,00 Kč	8,87%	210 682 999,00 Kč	14 915 000,00 Kč
2017	Ostrava	7 987 216 000,00 Kč	7 987 216 000,00 Kč	522 676 000,00 Kč	6,54%		
2018	Ostrava	8 334 038 000,00 Kč	8 339 007 000,00 Kč	616 651 000,00 Kč	7,40%		
2019	Ostrava	10 400 173 000,00 Kč	9 070 000 000,00 Kč	698 651 000,00 Kč	7,26%	535 694 000,00 Kč	30 200 000,00 Kč
2017	Pízen	6 106 983 000,00 Kč	5 216 632 000,00 Kč	400 000 000,00 Kč	7,67%	270 466 000,00 Kč	
2018	Pízen	5 700 110 000,00 Kč	6 847 227 000,00 Kč	497 000 000,00 Kč	7,26%	277 328 000,00 Kč	
2019	Pízen	6 908 599 000,00 Kč	7 404 784 000,00 Kč	408 000 000,00 Kč	5,40%	288 706 000,00 Kč	56 935 000,00 Kč

Příloha 2 – statistika vybraných divadel za rok 2017

Město	Typ	Instituce	Počet scén	Počet uváděných titulů	Počet uváděných premiér	Představení za rok	Počet nabízených vstupenek	Průměrná cena 1.v.	Návštěvnost	Obsazenost	Soběstačnost
Píseň	Divadlo	Divadlo I. K. Tyla	3	67	24	678	223229	229,00 Kč	197 373,00	86,90%	23%
Ostrava	Divadlo	Národní divadlo moravskoslezské	3	55	17	483	220600	360,00 Kč	183 123,00	80,00%	19,49%
Olomouc	Divadlo	Moravské divadlo Olomouc	27	46	11	335	129310	290,00 Kč	102 942,00	98,00%	20,71%
Píseň	Divadlo	Divadlo Alfa	3	21	5	312	51009	74,00 Kč	50 009,00	98,53%	15,65%
Ostrava	Divadlo	Komorní scéna Aréna	2	17	4	166	18289	169,00 Kč	18 020,00		
Ostrava	Divadlo	DS divadelní a umělecká agentura (L. Foretková)		11	2						
Ostrava	Divadlo	Divadlo Louček	1	28	4	554	88983	55,00 Kč	80 423,00	90,38%	16,36%
Olomouc	Divadlo	Divadlo Trnávka z. ú.	1	11	5	290	290	187,00 Kč	944540353	96,10%	60%
Píseň	Divadlo	Domink Centrum									
Olomouc	Divadlo	Muzeum umění (Divadlo umění)									
							137				